

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Másfélszeresével tulajgyezték a belföldi bankok a nemzeti kölcsön Romániára eső részét

**Kolozsváron 80 ezer dollárt, Nagyváradon 30 ezret,
a Bánságban pedig szintén jelentős összegeket jegyez-
tek le — A Törlesztési Pénztár hivatalos kommunikéje**

A kölcsönszerződés értelmében a belföldi piacnak 2 millió dollár értékű kötvényt kellett átvenni. Ebből a célból a Banca Naționala felhívást intézett a romániai pénzüzetekhez a kölcsön lejegyzésében való részvételre, amely élénk visszhangra talált. Három nap leforgása alatt a Banca Chrissoveloni 250 ezer dollárt, a Banca of Roumania 200 ezer dollárt, a Banca Generala a Târii Românești 130 ezer dollárt, a Banca Moldova 100 ezer dollárt, a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. 50 ezer dollárt jegyzett a kölcsönből, a Fortuna bank jegyzése pedig 25.000 dollár.

A kolozsvári pénzüzetek is tekintélyes összeget jegyeztek a belföldi lejegyzésre átengedett 2 millió dollárból. Így a kolozsvári Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. egyedül 50 ezer dollárt jegyzett le, míg a kolozsvári piac jegyzése megközelíti a 80 ezer dollárt.

Az aradi pénzüzetek a következő jegyzéseket eszközölték: Erdélyi Hitelbank 10.000 dollár, Bánáti Bankegyesület 6000 dollár, Általános Takarékpénztár 5000 dollár, Aradmegyei 3000 dollár, Victoria 2000 dollár, Központi Takarékpénztár 1500 dollár, továbbá az Arad-Csánádi Takarékpénztár, amelynek igazgatósága legutóbbi ülésén alapította meg a lejegyzés összegét.

A Nemzeti Bank felszólítása után a nagyváradi pénzüzetek gyűlést tartottak, amelyen a nagyváradi pénzüzetek a következő jegyzéseket eszközölték:

Egyesült Bank és Takarékpénztár 6000 dollár, Bihar-megyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank 6000 dollár, Nagyváradi Agrár Takarékpénztár 5000 dollár, Polgári Takarékpénztár 3000 dollár, Bihoreana 4000 dollár, Nagy-

váradi Hitelbank 500 dollár és Általános Takarékpénztár 500 dollár.

A nagyváradi pénzüzetek által lejegyzett kölcsönösszeg tehát mintegy 30.000 dollárt tesz ki.

A „Casa Autonomă” kommunikéje szerint végérvényesen a következő pénzüzetek jegyezték le a kölcsönt:

Banca L. Berkowitz, Banca Chrissoveloni, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană și Română, Banca J. Cornea, Banca de Credit Român, Banca de Devize și Lombard, Banca G. M. Eftimiu & Co., Banca Elvetiană de Depozite din România, Banca M. Finkels, Banca Fortuna, Banca Generală a Târii

Când

trebuie să fie o femeie mai frumoasă? Dimineața, la amiază sau seara? Intodeauna — iată marea secret al succesului. Frumusețea naturală și frăgezimea feței se obțin la orice oră, printr-o întrebuințare continuă a cremei de chaque heure — Elida. Această e foarte ușor și în deosebi plăcut realizabil.

Crème de chaque heure Elida, este agreabil de întrebuințat la orice oră. Nutrește pielea, împiedică formarea sbărciturilor. Apără și vindecă epiderma. Nu produce luciuri, nu este unsuroasă, nu e lipicioasă și se absoarbe repede. Dă pielei aspectul alabastrului. Costul unui tub Lei 45.—

Incercați-o, începând chiar de mâine dimineață!

ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE

Românești, Banca de Industrie și Comerț din București, Banca Jean Juster, Banca Marmorosch, Blank & Co., Banca Moldova, Banca Românească, Bank of Romania, Banca Urbană, Banca de Est, Cernăuți, — Banca Basarabiei, Chișinău, — Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt., Cluj, — Banca Comertului, Craiova, — Banca Frații Așer Eschenasy, Craiova, — Banca Iașilor, Iași, — Banca Creditului Banatului, Lugoj, — Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt., Oradea, — Banca Populară, Pitești, — Banca Centrală din Ploești, Ploești, — „Albina” Institut de Credit și Economii, Sibiu, — Kereskedelmi és Gazdasági Bank Rt., Timișoara, — Leszámítolóbank Rt. Timișoara, — „Timișiana” Banca de Credit și Economii, Timișoara, — Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt., Timișoara, — Magyar Általános Hitelbank, Brașov, Oradea-Mare, Timișoara. A nagy érdeklődés folytán

a nemzeti kölcsön Romániára eső részét másfélszeresen tulajgyezték.

A kölcsönt a következő államok pénzüzetei szolgáltatták: Ausztria: Oesterreichische Nationalbank, Belgium: Banque Nationale de Belgique, Csehszlovákia: Narodni B. Csehszlovanska, Finnország: Finlands Bank, Franciaország: Banque de France, Németország: Deutsche Reichsbank, Nagybritánia: Bank of England, Magyarország: Magyar Nemzeti Bank, Olaszország: Banca d'Italia, Hollandia: Nederlandsche Bank, Lengyelország: Bank Polski, Svédország: Sveriges Riksbank, Svájc: Banque Nationale Suisse, Amerikai Egyesült Államok: Federal Reserve Banks.

**A CFR
10 napra beszüntette az
összes kifizetéseket**

A CFR vezérigazgatósága elhatározta, hogy 10 napra beszünteti az összes kifizetéseket, miután a hideg időjárás miatt a teheráruforgalom teljesen megbénult és a vasúti pénztárak semmiféle bevétellel nem rendelkeznek. A vasúti pénztáraknak még annyi pénzük sincs, amennyi a tisztviselők illetményeinek folyósítására volna szükséges.

Százmillió lejre emelte alaptőkéjét a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Részvénytársaság

Tizenkétmilliónál nagyobb tiszta nyereséggel zárta 1928. évi mérlegét erdély egyik legrentabilisabb intézete, a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Részvénytársaság. Egy beszédes mérleg

Most állította össze a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Részvénytársaság igazgatósága 1928. évi mérlegét. Ez a mérleg

legbeszédesebb bizonyítéka a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank óriási arányú fejlődésének.

A mérleg adatai az előző év mérlegéhez viszonyítva oly szembetűnő haladást és fejlődést árulnak el, hogy a Biharmegyei Takarékpénztárról bátran elmondhatjuk, hogy *egyike Erdély legjobb prosperitáshoz jutott intézeteinek.*

Dacára az elmúlt év súlyos gazdasági válságának, mely kedvezőtlen hatását nemcsak a kereskedelem és ipari szakmában éreztette, de pénzügyi téren is elviselhetetlen nyomást gyakorolt,

a Biharmegyei Takarékpénztár az 1928-as üzleti-évet mégis 12,277.262 lei tiszta nyereséggel zárta,

az előző évi 4,737.468 lejes nyereséggel szemben. Az elmúlt évi tiszta nyereség tehát

az 1927. évi kimutatott nyereségnek két és fél-szeresére emelkedett.

Igy tehát az igazgatóság abban a helyzetben van, hogy a február 24-én összeülő közgyűlés előtt

javaslatot tehet a tavalyi 24 lejes osztaléknak 25 leire való felemelésére.

Ezt az osztalékemelését az ezévi mérlegeredmény a saját tőkék hatalmas emelkedése folytán lehetővé teszi.

A pénzügyi mérlege minden tekintetben hatalmas arányú üzleti fejlődéséről tesz tanúbizonyságot. Ugy az intézet kezelésére bizott tőkék, mint azok kihelyezése hatalmas emelkedést mutat.

A Biharmegyei Takarékpénztár betétállománya 164,843.899.— lejre rug,

ami az előző évi betétállományának 60 százalékos szaporulatát jelenti, sőt aranyértékben értékelve is az utolsó békeév állományát 26 százalékkal haladja túl. A betétek ilyen hatalmas arányú emelkedése legjobb bizonyítéka annak, hogy a biharmegyei közönség úgy a pénzügyi intézettel, mint annak vezetőivel a legteljesebb mértékben meg van elégedve és

az intézet mai vezetősége a betétesek között osztatlan megalégedésnek örvend.

A bank váltótárca állománya is az előző évhez viszonyítva kétszeresére emelkedett és ma már 147,544.324.— lejt tesz ki, míg a folyószámlakölcsön a tavalyi 74 millió lejről 103,116.490

leire emelkedtek. Ez a rapid növekedés azt bizonyítja, hogy a nagyváradi pénzügyi

egymagában is több mint 108 millió lej új kihelyezést bocsájtott a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem rendelkezésére

A pénzügyi intézet ezévi kamattörvénye 20 millió lejt meghaladó összeget tesz ki, mely az előző évi kamattörvényét 8 millió lejjel multa fölül, míg a bank készpénzállománya 18,210.222 lejt mutatott. A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank kimutatott mérlegadatai az intézet kitűnő bonitásának

Noua urcare de capital a Băncii Comerciale de Credit din Cluj

Banca Comercială de Credit din Cluj, și-a avut adunarea generală anuală în 10 Februarie a. c. În această adunare s'a hotărât să se urce și capitalul societății. Adunarea a luat cu satisfacție la cunoștință, că urcarea capitalului se caută să se realizeze prin

o emisiune de 10.000 acțiuni de câte 1000 lei.

Nouile acțiuni de altfel s'au și plasat, realizându-se

O nouă fabrică de sifoane și de acid carbonic la Oradea- Mare

Noua fabrică sub formă de societate anonimă își va începe în curând activitatea — Rolul Sindicatului Fabricanților de Sifoane

Dela redacția noastră din Oradea-Mare

În primele zile ale luni Martie, o nouă fabrică de sifoane își va începe activitatea.

În Oradea-Mare, până acuma funcționau trei fabrici de sifoane: fabrica Dr. Petru Vali fondată acum 50 de ani, fabrica Fărcas Schwartz și fabrica „Ocazională”. Toate aceste trei fabrici sunt încadrate în Sindicatul Fabricanților de Sifoane din Banat.

Fabricile nu sunt cartelizate, dar nici nu au nevoie de așa ceva, fiindcă

în cadrele sindicatului dominează cea mai perfectă armonie

fiicăre fabrică avându-și clientela proprie, pe care nici una nu caută să și-o acapareze.

În prezent se inițiază a patra fabrică de sifoane, inițiată de către dl Al. Vajda,

celeseruen și gândos și őrzött mobilitásának argumentumait mutatják, oly annyira, hogy ezzel a racionalisan vezetett gazdálkodással nemcsak a közönség, de pénzügyi körökben is elismerést vívott ki.

Az igazgatóság, hogy eddigi bonitását és mobilitását tovább fokozhassa, elhatározta, hogy a február 24-iki közgyűlésen saját tőkéjének 100 millió leire való felemelését fogja javasolni a részvényeseknek.

Ezzel az alaptőkeemeléssel az igazgatóság azt akarja elérni, hogy az intézet még fokozotabban állhasson a kereskedelem és ipar szolgálatába és hogy a nagyközönség eddigi bizalmát az intézettel szemben mégjobban növelhesse.

Ha tekintetbe vesszük azokat az összeköttetéseket, amelyekkel a Biharmegyei Takarékpénztár az angol piacokon is rendelkezik, úgy nem lehet kétségünk aziránt, hogy ez az intézet a közeljövőben még hatalmas arányú fejlődésen fog keresztül menni és kiváló eredményeket fog realizálni.

o incasare de 20 milioane lei.

Banca Comercială de Credit din Cluj, astfel a încheiat cu succes tranzacțiunea care are menirea să asigure continuarea prosperității institutului ajuns într-o nouă fază de dezvoltare prin noua urcare de capital.

În urma sporirii capitalului societății, institutul a ajuns între cele mai de seamă bănci din Cluj.

Înostul chiriei al cafenelei „Palas”, în companie cu dnl Iosif Gofeder, Béla Meer și Eugen Boros, cari toți dispun de capitaluri puternice și cari lucrează cu toată ambiția pentru dezvoltarea fabricii de sifoane.

Fabricanții de acid carbonic de altfel prin uniunea lor lucrând în armonie cu Sindicatul fabricanților de sifoane livrează acid carbonic numai membrilor sindicalizați și din acest motiv noua fabrică a întâmpinat inconveniente. Dar aceste inconveniente le-a înlăturat,

aprovizionându-se cu produse din streinătate.

Tratativele de asemenea sunt avansate, încât fabrica își va începe activitatea în Martie.

Megegyezésre van ki- látás az aradi Spitz Testvérek fizetőkép- telenségében

Az aradi Spitz Testvérek terménykereskedő cég a napokban közölte hitelezőivel, hogy fizetési kötelezettségeinek nem tud eleget tenni. Az inszolvencia híre általános feltűnést keltett, mert a régi cég széleskörű bonitásnak örvendett és az elmúlt évben nagy üzleteket bonyolított le.

A krízist több külföldi üzlet idézte elő, mert a rossz termés következtében a cég nem tudta a lekötött gabonát szállítani, amiből nagy differenciái keletkeztek. A passívák összege körülbelül 3 millió lej, amelyben a Banca Românească 800 ezer lejjel, a Banca Comercială Italiană și Română 350 ezer lejjel, Szentendrey Béla újszentannai földbirtokos pedig 400 ezer lejjel van érdekelve.

A cég aktívái és a tulajdonosok magánvagyonára 75—80 százalékos fedezetet nyújt, melyet fel is ajánlottak a hitelezőknek. A megindult egyezkedési tárgyalások jelenlegi stádiuma alapján minden kilátás meg van arra, hogy rövid időn belül a megegyezés sikerülni fog.

Meghívó

Az „Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság Marosvásárhelyt” t. részvényesei az intézet helyiségében (Piața Regele Ferdinand 55.) az 1929. évi február hó 23-án d. e. 11 órakor megtartandó XXXII-ik évi rendes közgyűlésére tisztelettel meghívotnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1928. évi üzletéről, a zárszámadások előterjesztése és a nyereség felosztására vonatkozó indítvány, a felügyelőbizottság jelentése, felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelőbizottság részére.

2. A nyudijszabályzat 11., 23., 25. §§-ának módosítása.

3. Az igazgatóság megválasztása.

4. A felügyelő-bizottság megválasztása.

5. Indítványok.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében az ezen közgyűlésen résztvenni kívánó részvényesek tartoznak részvényeiket legkésőbb 1929. évi február hó 20-án déli 12 óráig az intézet pénztáránál Târgu-Mureșen (Marosvásárhely) vagy az intézet fiókjainál elismervény ellenében letenni.

A zárszámadás, az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az intézet helyiségében (Piața Regele Ferdinand 55.) a hivatalos órák alatt délelőtt 8 órától déli 1 óráig a t. részvényesek által megtekinthető.

Târgu-Mureș (Marosvásárhely) 1929. évi február hó 8-án.

Az igazgatóság.

Redacția ziarului „Ardealul Economic” în VIENNA: Bela Benczel, Wien, IV. Schönburg Strasse No. 36, etajul I.

Municipiile ardelenene solicită împrumuturi în streinătate

Timișoara continuă tratative pentru un împrumut de 700 milioane lei — Orașul Cluj, caută un considerabil împrumut

Ziarul „Ardealul Economic” anunțase deja că unele orașe ardelenene, între cari și Timișoara,

au primit oferte de împrumuturi din streinătate

Proiectul referitor la împrumut era deja redactat, dar tratativele pe cari le-a continuat grupul de financiari streini cu reprezentanții orașului Timișoara,

se intrerupse, în urma schimbărilor regimului.

Acuma însă, după ce situația a început să se consolideze, tratativele au devenit din nou actuale. Consiliul orașului Timișoara astfel a hotărât, ca să reia tratativele, dar întrucât aceste tratative nu ar înregistra rezultatul dorit, reprezentanții orașului Timișoara vor începe tratative și în alte direcții.

Problema solicitării împrumutului necesar orașului Timișoara, s'a reluat în urma invitației Ministerului de Interne, care

a întrebat mai multe

orașe, dacă au nevoie de împrumuturi

și anume de ce sume și pentru ce scopuri.

În legătură cu aceste s'au mai întrebat, dacă au mai primit sau nu în trecut oferte de împrumuturi indigene sau streine.

Consiliul municipiului Timișoara, după primirea invitației, imediat a intrat în legătură cu consiliul diferitelor țări pentru mijlocirea tratativelor necesare.

În legătură cu aceste se s'au vădit, că

guvernul ar fi dispus, ca să acorde un împrumut municipiului Timișoara din marele împrumut, pe care l-a contractat Statul.

După cum suntem informați, nu numai orașul Timișoara, ci

și alte orașe ardelenene, între cari și Clujul, solicită împrumuturi

pentru ca să-și echilibreze bugetele.

Reprezentanții orașului Cluj, de altfel au urmat în repetite rânduri tratative de împrumut, dar aceste tratative nu au avut rezultatul dorit.

Piața cerealelor în România continuă să fie rezervată

Hermannstaedter Allgemeine Sparkassa din Sibiu, își începe acțiunea pentru aprovizionarea populației infometate

În urma aprovizionării regiunilor infometate cu cereale, piața cerealelor a început să devină fermă intrucâtva.

Acțiunea guvernului, care a încheiat o convenție cu firma Kampfmayer, a început să-și evidentieze roadele.

Centrala cooperativelor de asemenea a primit autorizație pentru aprovizionarea regiunilor infometate,

statul angajându-se, ca să supoarte rizicul,

ce s'ar ivi în privința cumpărărilor de cereale.

Pentru finanțarea aprovizionării, Centrala Cooperativelor a primit un împrumut de 550.000 lire sterline dela *Dresdener Bank*.

Banca „Hermannstädter Allgemeine Sparkassa” din Sibiu de asemenea a încheiat o tranzație pentru

aprovizionarea unor

comune din Basarabia cu cereale

în care scop avansează un împrumut de 60 milioane.

Piața cerealelor cu toate cumpărăturile de cereale, ce se fac, manifestă tendința rezervată.

Morile se aprovizionează prompt cu cereale.

Prețurile: grâu bănățesc 740—745, ardelenesc 750—760, secară bănățenească 600—610, ardelenescă 560—580, ovăș 630—660, porumb bănățesc 700—710, ardelenesc 620—640 lei. În Timișoara porumbul s'a oferit cu 770—780 lei.

Száz millió lei passzi-vával fizetésképtelen egy bukaresti ékszerész. Bukarestből jelentik: A Roller órás és ékszerész-cég fizetésképtelenné vált. A passzi-vák összege száz millió lej.

A Creditul Comercial létesítésének iniciatívája után a kormány Mezőgazdasági Hitelintézetet felállítását tervezi

A kormány legfelsőbb gazdasági bizottsága foglalkozott a Creditul Agricol alapításának problémájával

Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság bukaresti szerkesztőségétől

Lapunk legutóbbi számában elsőknek adtunk hírt arról, hogy a kormány az ipari intézethez hasonlóan Kereskedelmi Hitelintézetet (Creditul Commercial) szándékszik létesíteni. Az iniciatíva ilyen irányban megtörtént és minden valószínűség szerint a legrövidebb időn belül a megvalósulás stádiumába fog jutni, tekintve, hogy

annak sürgős megvalósítását az ország kereskedelmi életének egzisztenciális érdekei megkívánják.

Örömmel regisztrálhatjuk, hogy a kormány részéről újabb ilyen természetű iniciatíva indult ki, amellyel ugyancsak

a Creditul Industrial

mintájára Mezőgazdasági Hitelintézetet (Creditul Agricol) kívánnak létesíteni.

A kormány gazdasági bizottságának legutóbbi ülésén a Creditul Agricol alapításának problémájával foglalkoztak és Michalache földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy

ezt a kérdést komoly tanulmány tárgyává fogja tenni.

Az alapítandó pénzügyintézet hivatása az volna, hogy a mezőgazdasági életet, amely nemcsak a szárazság, de a pénzhiány és a nyomasztó pénzkrízis következtében sokat szenvedett, olcsó hitelekkel lássa el, ami a mezőgazdasági produktivitás fellendüléséhez vezetne.

A tömeges vásárlások ellenére is tartózkodó a romániai gabonapiac

A Hermannstaedter Allgemeine Sparkassa rövidesen megkezdí az inséges lakosság felsegélyezését célzó akcióját

Az inséges területek szükségletének ellátása folytán a belföldi gabonapiac némi szilárdulást mutat. A kormány akciója, melynek kulmináns pontja a Kampfmayer céggel kötött szerződés, kissé érezeti hatását a piacon. A szövetkezetek központja is felhatalmazást nyert, hogy vásároljon gabonát abból a célból, hogy azt kiossza az inséges vidékek lakosai közt. Ezzel a tranzakcióval összefüggésben levő esetleges rizikót az állam vállalta magára. Az erre a célra vásárolt gabona kilizetésére a szövetkezetek központja a *Dresdener Bank*tól 550 ezer fontsterling kölcsönt vehet fel, amely összegig a pénzügyminiszterium vállalt garanciát.

Ezenkívül a *Hermannstädter Allgemeine Sparkassa* is foglalkozik egy ilyen hitelakció bonyolításával, melynek célja a beszarábiai inséges községek ellátása. Ez a nagy szász bank a saját iniciatívájából tett ajánlatot a beszarábiai német szervezeteknek a beszarábiai németiség felsegélyezésére.

Ezek a tárgyalások kedvező eredménnyel végződtek, úgy, hogy a Hermannstädter Allgemeine Sparkassa kedvező fel-

tételek mellett

hatvanmillió lejes kölcsönt fog folyósítani.

A gabonapiac azonban dacára ezeknek a vásárlásoknak tartózkodó tendenciát mutatnak. A malmok szükségleteiket prompt kötésekből lebonyolításával fedezik.

Irányárak: Buza bánáti 740—745, erdélyi 750—760, árpa bánáti 600—610, erdélyi 560—580, zab 630—660, tengeri bánáti 700—710, erdélyi 620—640. A hét folyamán Temesváron a tengerit a piacon 770—780 lejes árban kínálták.

Felszámol a Dévai Banca Română S. A.

Banca Română S. A. dévai pénzügyintézet egyik legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta felszámolását.

A pénzügyintézet rentabilitásait a nehéz gazdasági viszonyok és a nyomasztó pénzszűke folytán bekövetkezett üzlettelenség ingatta meg.

Olvassa a

„Lemnul”-t

Ajánlatokat
készséggel küldünk!

A National Gas Engine Comp., Ashton (Anglia)

gyártmányait képező világhírű compressornélküli

National Dieselmotorok

alacsony fordulatszám és csekély üzemanyagfogyasztással fekvő és álló elrendezésben rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók az erdélyi vezérképviseltnél:

Economia Kereskedelmi és Ipari Rt.-nál, Oradea.

Ajánlatokat
készséggel küldünk!

Problema reparațiilor materialului rulant C. F. R.

de: Traian Chirilă

Sesizați de cazurile recente ale concedierilor de muncitori dela diferitele fabrici de vagoane și locomotive din Ardeal ne-am interesat mai de aproape, cari sunt motivele pentru cari aceste mari industrii ale Ardealului concediindu-și muncitorimea în toial iernei grele închid porțile. Ni-se pare cam tragic că chiar acum, când guvernul în vederea unei îmbunătățiri a stărilor economice, având un program economic atât de bine elaborat pe care l'am publicat și noi cele mai mari uzine industriale din Ardeal sunt silit să apeleze la aceste desperate măsuri. Evident că în fața acestui fenomen trist trebuie să ne oprim și să căutăm să arătăm cât se poate de obiectiv asupra motivelor cari i-au dat naștere.

Înainte de ce am intra în detailarea acestei chestiuni, constatăm din cele aflate că vina o poartă — ceiace s'ar pare de necrezut, — însuși guvernul. El s'a făcut vinovat de creierea acestor stări prin abateră și

nerespectarea contractelor încheiate cu diferitele fabrici de locomotive din țară,

pentru repararea materialului rulant CFR.

Motivul? Economie sau lipsă de fonduri pentru care fapt sau suprimat 700 milioane din bugetul CFR. fond destinat reparațiilor.

Se mai știe prea bine că în urma raportului specialistului străin d. *Leverve*, guvernul a elaborat un frumos program de activitate pentru refacerea căilor ferate române. Natural că atunci când este vorba de *refacerea* căilor noastre ferate, sub aceasta se înțelege și problema reparațiilor de material rulant, a șoselelor și liniilor ferate.

Și aci este buba. Am publicat la rândul său și noi raportul detailat al expertului francez d. Gaston *Leverve*, asupra reorganizării CFR. care contrar proiectului de refacere a căilor noastre ferate întocmit de consiliul tehnic al CFR. declară că actualul parc de vagoane al CFR. este suficient, față de traficul actual, fiind îndestulitor chiar încă 20 ani. cu condițiunea unei bune utilizării a lui. Admitând chiar punctul de vedere al dlui *Leverve*, trebuie însă să constatăm că durata materialului rulant nu se poate asigura, precumnici utilizarea lui nu se poate face, decât dacă îngrijirea și repararea lui la timp are loc.

Aceasta și d. *Leverve* o aprobă, numai că dsa în privința reparațiilor este împotriva reparațiilor prin industriile particulare, cu cari CFR în anii trecuți au încheiat contracte de reparațiuni de lungă durată,

astfel cu fabricile de vagoane „*Astra*“ din Arad, „*Unio*“ din Satu-Mareși, „*Franco-Română*“ din București, iar pentru repararea locomotivelor cu fabrica „*Romloc*“ din Brașov și „*Phoebus*“ din Oradea.

Chestia reparațiilor

Nu vom stăruia asupra unor greșeli și asupra intențiunilor, cari reies din acest raport, al dlui *Leverve* ne mulțumim să constatăm simplul adevăr că atunci când guvernul a decis să inzeestreze cu materiale noi și să repare ce-i vechi, ca să refacă CFR. și pe altă cale și prin alte industrii de cât pe cari le avem, sacrifică interesele industriei naționale pentru interese streine pe cari nu le cunoaștem, dar suntem îndreptățiți de a le presupune. Nu ne putem explica altfel această inexplicabilă atitudine față de acea industrie națională, care atunci când imediat după război degradarea utilajului CFR a fost una dintre cele mai mari cauze ale crizei noastre economice, direcția generală CFR în lipsa altor mijloace ne putând repara materialul rulant CFR în atelierelor proprii, insuficiente pentru aceste lucrări,

a făcut apel la fabricile de vagoane și locomotive particulare din țară,

cari răspunzând acestui apel, bazându-se pe contractele de lungă durată încheiate cu administrația CFR, pe cari guvernul actual nu le respectă, s'au grăbit să-și instaleze ateliere moderne de reparații, în timpul din urmă și-au instalat ateliere moderne, cheltuind și făcând enorme intervențiuni pentru inzeestrarea acestor atelierele de reparație cari de fapt în trecut la aceste fabrici aveau rol de plan secundar, principalul obiect de producție al acestor fabrici fiind *fabricarea de vagoane și locomotive noi*.

Sacrificiile industriilor în această direcție nu se mărgineau însă numai la atâta. Or cine nu știe câte miliarde datorează încă și azi CFR furnizorilor săi, datorii în cari capitalul reparațiilor materialului rulant juca un deosebit rol, atunci când industriile trebuia ca în vederea intensificării reparațiilor să-și inzeestreze atelierele de reparații cu noi mașini, făcând mari investițiuni în cele mai multe cazuri. cu bani pentru cari plăteau interesele uzurare din anii trecuți, aceasta pentruca să poată efectua în termen lucrările de reparații și pentruca să poată plăti salariile miilor de muncitori, angajați la executarea acestor mari lucrări.

Normalizarea situației CFR.

Este fapt constatată deci, că astăzi CFR. au ajuns în stadiul apropiat de normalizare din

ANCHETELE NOASTRE

punctul de vedere al întreținerii materialului rulant se poate mulțumi sacrificiilor industriei particulare.

Dar s'ar putea spune că industriile cari au executat aceste lucrări de reparațiuni în trecut au și văzut foloasele acestora, și este timpul suprem ca CFR. să se inzeestreze cu atelierelor proprii pentru a putea să-și execute singure în regie proprie aceste lucrări, economisind enorme sume, cari până ieri încă încăreau cu sarcini grele bugetul CFR și in-

Repararea materialului rulant al C. F. R. este mai convenabilă la întreprinderile din țară

Întotdeauna la angajarea unei lucrări de stat, cum sunt și reparațiile materialului rulant c. f. r. rolul de arbitru îl are *ieftinătatea*.

Dacă privim prin această prizmă chestiunea refacerii căilor ferate române, nu putem decât să constatăm, că niciodată cfr. nu li s'a oferit mai bună ocazie pentru *inzeestrarea cu material rulant nou eflin*, cât și pentru *repararea celui defectat*, decât aceia de față.

Suntem convinși că toate țările occidentale, unde se găsesc industrii particulare pentru materiale de căi ferate și rulant, inzestrate atât de bine, cum sunt fabricile de vagoane cari le avem, căile ferate nu numai că nu importă material din alte țări, dar chiar reparațiile le face la aceste fabrici, pe prețuri ieftine scutindu-și bugetul și administrația de enorme investițiuni ce reclamă înființarea atelierelor de reparații proprii, cari trebuie în fiecare an inzestrate cu noi mașini și unelte, apoi neavând de cari face cu mii de muncitori a căror putere de muncă niciodată organele de stat nu a putut exploata atât de rațional ca și capitalul particular.

La noi chiar este un caz de tot special. Ne întrebăm deci, la ce să mai facă și c. f. r. ateliere de reparații proprii, atunci când avem destule particulare. Or, acest lucru n'ar însemna altceva, de cât să facă pagube în calculațiile economice generale a țării.

făcându-se de două ori cheltuielipentru același lucru.

Acest lucru numai *economice* nu s'ar putea numi, mai în curând o risipă și lipsă de rațiune.

Noi credem

că economizările mai de grabă se pot face prin repararea la atelierelor fabricilor particulare.

Nimic mai ușor de cât să dovedim adevărul acestor spuse înainte de toate este lucru îndobște cunoscut că, statul niciodată nu va putea să producă mai eflin de cât industria

trau în casele particulare. Judecând de aproape această chestiune găsim, că scopul pentru care guvernul a tăiat din bugetul CFR a anului curent din creditul destinat reparațiilor de vagoane și locomotive suma considerabilă de 700 milioane lei, — ar fi urmărirea unei economii. Așa dar asta ar fi motivul pentru care s'a produs suprimare care a avut loc în mod bruscat, fără să se țină seamă de

obligațiunile ce statul le are față de furnizorii săi prin contractele încheiate

cu acestia, Acesta vor fi primul pas spre intrarea în programul regiei proprii economizarea.

Vom arăta însă inoportunitatea și lipsa de rațiune a acestor vederi greșite, dela cari guvernul așteaptă, o economie și îmbunătățirea situației c. f. r.

particulară, din anumite motive pe cari le vom enumăra aci: Înainte de toate organizația de stat întodeuna greoaie și formalistă din cauza birocrației inevitabile, este mult inferioară celei particulare, unde randoamentul fiecărui lucrător fizic și intelectual este sporit la maximum, atât în interesul producției, și a patronului, cât și a muncitorului. De tot altfel stau lucrurile la stat, unde controlul nu este atât de strâns, fiindcă nu există interesul direct, nici amenințarea vre-unei sancțiuni imediate, în cazuri când calculațiunea ar fi greșită, sau s'ar face abuzuri

Toate cele spuse de noi până aci servesc pentru a demonstra care este interesul strict al statului în chestiunea reparațiilor materialului rulant CFR.

A doua parte a acestei chestiuni, este

apărarea intereselor producției și a muncii.

Interesele capitalului particular trebuie apărute prin diferite măsuri. Prima este aceea de-a i-se da ocazia să-și găsească rentabilitate în producție devenind

din capitalul parazitărilor și uzurărilor, capital producător.

Aceste plasamente trebuie înlesnite pentru capital chiar cu riscul de-a sacrifica unele interese ale statului, sacrificii, de cari dacă se poate vorbi numai în aparență există pe cari statul le va putea întoarce și acoperi din balșugul beneficiilor ce le va încasa în diferite impozite, taxe, etc. venite permanente asigurate pentru totdeauna de către o producție prosperă și puternică, — împrejurare ce va avea desigur și darul de-a stinge una din problemele sociale ce le ce din pacate o avem și noi, aceea a șomajului.

Guvernul adată cu punerea în realizarea a planului de reorganizare a CFR., — atunci când va decide — în mod definitiv asupra problemei reparațiilor materialului rulant al CFR. va trebui să țină cont de toate aceste lucruri.

Adunări generale

- 16 Februarie. „Nadlacana“ Institut de Credit și Economii S. p. A., Nadlac, la orele 11 a. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXXI-a.
„Toplița“ Institut de Credit și Economii S. A., Toplița, la orele 10 a. m. în localul băncii.
- 17 Februarie. Banca Comercială din Variaș S. p. A., Variaș, la orele 2 p. m. în localul Hotelului Engelmann, adunarea generală ordinară a VI-a.
„Vărădina“ S. p. A., Vărădina, la orele 4 p. m. în localul propriu, adunarea generală ordinară a XIXI-a.
Casa de Păstrare din Gherla S. A., Gherla, la orele 10 a. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară XVI-a.
„Elisabeta“ Fabrica de Căramidă S. p. A., Șag, la orele 11, în localul Casei de Păstrare din Șag S. p. A., Șag, adunarea generală ordinară a XXV-a.
Banca de Schimb și Comercială S. A., Satu-Mare, la orele 3 a. m. la sediul societății, adunarea generală ordinară a XIX-a.
- 21 Februarie. Prima Casă de Păstrare din Iohanisfeld S. p. A., Iohanisfeld, la ora 1 p. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXIII-a.
- 22 Februarie. Casa de Păstrare din Ileanda-Mare S. p. A., Ileanda-Mare, la orele 11 a. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXXVIII-a.
- 24 Februarie. Societate Națională de Credit Industrial, București, la orele 10½ a. m. în palatul Băncii Naționale a României.
Banca Comercială S. A., Alba-Iulia, la orele 11 a. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XVIII-a.
Casa de Păstrare din Salonta S. A., Salonta, la orele 11 a. m. în localul băncii.
„Arădana“ Soc. Comercială și Industrială de Păstrare S. p. A. din Aradul-Nou, la orele 11½ a. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a LIX-a.
Banca Poporală din Jimboalea S. p. A., Jimboalea, la orele 9½ a. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XLII-a.
Prima Casă de Păstrare din Orășoara, la orele 4 p. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXX-a.
Banca Poporală S. p. A., Odorhei, în localul băncii.
Casa de Păstrare Jecca-Mică, la ora 1 p. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXIV-a.
- 25 Februarie. „Pallas“ Banca și Societate Comercială pe Acțiuni Timișoara, la orele 5 p. m. la sediul institutului, adunarea generală ordinară a VII-a.
- 28 Februarie. Prima Bancă din Moritfeld S. p. A., la orele 2 p. m. la locuința dlui Ludovic Dittrich, adunarea generală ordinară a XXVII-a.
- 2 Martie. Casa de Păstrare din Moritfeld S. p. A., la orele 2 p. m. în localul restaurantului Petru Adres, adunarea generală ordinară a XXIX-a.
- 3 Martie. Casa de Păstrare S. p. A., Blaj, la orele 4 p. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXXIX-a.
Casa de Păstrare din Gottlob S.

p. A. la orele 2 p. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XLIII-a.

16 Martie. Cinematografi Omnia S. A., Bistrița, la orele 3 p. m. în localul Băncii A. Garabet S. A.

18 Martie. Banca Economică S. A.,

Timișoara, la orele 12 p. m. în localul băncii, adunarea generală ordinară a XXII-a.

21 Martie. Frații Schwartz S. p. A. Timișoara, la orele 11 a. m. în localul propriu, adunarea generală ordinară a XI-a.

A stabilizáció ellenére is az elmúlt héten lemorzsolódtak az árfolyamok a bukaresti tőzsdén

A Banca Naționala a hivatalos bankráta emelésével új kamatpolitikát akar inaugurálni — Mi idézi elő a tőzsdei árfolyamok fluktuációját?

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

Az elmúlt hét folyamán a főváros közgazdasági életét különösképp foglalkoztatta a bukaresti tőzsde tartozkodó hangulata. Szerdán és esütörtökön ugyanis

a stabilizáció ellenére is tartózkodó tendencia nyilvánult meg a bukaresti tőzsdén,

holott, a közgazdasági körökben joggal hitték, hogy a nagyszabású állami tranzakció után a tőzsde kilép majd eddigi passzivitásából.

Az elmúlt hét folyamán a tőzsdei értékpapírok minden várakozás ellenére is estek. Így a Banca Naționala részvényei 13.600-ról 13.500-ra értékelődtek alá, a Credit Roumaine részvényei 1490-ről 1475-re, a Banca Marmorosch, Blank & Co. részvényei pedig 1680-ról 1670-re estek. A Creditul Miner változatlanul megmaradt 1180-on, továbbá a Reșița részvények is megtartották 950-es árfolyamukat. Az értékpapírok általában aláértékelési tendenciát mutatnak.

Közgazdasági körökben különböző magyarázatot adják annak, hogy a stabilizáció ellenére is esnek a Banca Naționala részvényei. Egyes verziók szerint az árfolyamlemorzsolódás oka az, hogy

a Banca Naționala revidiált alapszabályai értelmében az állam eddigi 35 százalékos részesedése a Jegybanknál csak 10 százalékra csökkent

és ilyenformán a részvények egygyedét piacra kénytelenek dobni, ami magával hozta a részvényekkel tanúsított tartózkodó magatartást. A másik verzió szerint

az állam a Banca Naționalánál fennálló adósságait egy szimpla tollvonással megsemmisítette,

illetve különböző megoldási módokkal likvidálta azt. Ez szintén megindította a részvények árfolyamának rentabilitását.

Végül pedig megemlítjük a harmadik verziót, amely szerint

a stabilizáció technikáját ellenőrző külföldi szakértők olyan horribilis költségeket fognak felemészteni a jövőben, hogy a Banca Naționala részvényeibe való befektetés nem bizonyulhat rentabilisnak.

A tőzsdén mutatkozó hátrányos spekuláció megakadályozása végett a kormány a különböző verziókat hivatalos kommunikációval vágta el, amely szerint

a Banca Naționala felszabaduló részvényeit nem egyszerre, hanem fokozatosan kívánja a piacra dobni,

ugy hogy az aggodalom nem mutat-

kozhat indokoltnak, a kínálat pedig emélfogva nem szoríthatja le az árat.

Biztos forrásból nyert értesüléseink szerint a Banca Naționala a stabilizációval összefüggő technikai és pénzügyi operációk előkészítése után

jelentős mértékben föl fogja emelni a hivatalos kamatlábat,

amelynek főcélja a pénzpiac szabályozására irányul. Charles Rist munkába lépése után meg fogják állapítani azokat a normákat és kvótákat, amelyeknek keretein belül a Banca Naționala devizákat vásárolhat, vagy eladhat, szabályozni fogják a Devizaközpont működését, továbbá szigorú ellenőrzés alá helyezik a Banca Naționala aranymérlegének összeállítását is.

A hivatalos bankráta emelése új szituációt fog teremteni a belső pénzpiacon.

A Banca Naționala ugyanis eddig önkényesen állapította meg a kamatlábat, amely 1920 óta változatlanul 6 százalék. A Jegybank ezt a helyzetet sohasem használta fel a pénzpiac szabályozására, miáltal lehetővé tette a nacionalizálás következtében hiányokat szenvedett nagybankok számára, hogy

a hivatalos bankráta és a napi kamatláb között felmerülő különbségből amortizálhassák ezeket a veszteségeket.

Amellett, hogy a Banca Naționala a 6 százalékos kamatlábat fenntartotta, jelentős engedelményeket tett, különböző szövetkezetek, az Ipari Hitelintézet és más államilag támogatott intézmények javára, amit normális vizszámitolási politika mellett a jövőben nem tehet meg. Ez a feltűnő kamatlábkedvezmény abból a téves felfogásból vette eredetét, hogy a Banca Naționala feladata első tőkét szállítani közérdekű vállalatoknak és intézményeknek.

Igy fordulhatott az elő, hogy az állam kénytelen átvállalni a hét-nyolc milliárdos improduktív hasznót nem hajtó és bizonytalan értékű váltótárcát a Banca Naționalától,

ami csak tetézi az elszámolás summaát s amely maga után vonja a részvények árfolyamának lemorzsolódását.

Hogy a hivatalos bankráta felemelése eredményes legyen, komoly összefüggés kell legyen a bankok által folyósított kereskedelmi hitelek kamatai és a hivatalos kamatláb között, tekintve, hogy

a mai kamatviszonyokat máról holnapra megváltoztatni lehetetlen,

különösen akkor, midőn köztudomású hogy a hivatalos és a tényleges kamatláb között 300—400 százalékos különbség van (24—30 százalékos bankkamat, 6 százalékos vizszámitolási kamattal szemben). A hivatalos bankráta felemelése legfeljebb csak azt eredményezheti, hogy

a belföldi bankoknál elhelyezett betétek kedvezőbb gyümölcsözötetéshez fognak jutni,

ez azonban nem fogja sokkal elősegíteni a külföldi hitelek beözönlését, a belföldi bankok által jelenleg felszámított kamatok csak abban az esetben fognak emelkedni, ha a bank rátát 10 százalékkal nagyobb arányban emeli a Banca Naționala.

Szabaddá tették a devizaforgalmat

A Banca Naționala igazgató-sága tegnap értesítette a fővárosi bankokat és valamennyi vidéki fiókját, hogy a pénteki nappal kezdődőleg a devizakereskedelem korlátozására kiadott összes eddigi rendelkezéseket hatályon kívül helyezte.

A devizakereskedelem teljesen szabad magánosok, és bankok között. Az eddig érvényben volt maximális devizaárak megszüntek és az árfolyamokat ezentul a kereslet és a kínálat fogja szabályozni.

A devizakorlátozások felfüggesztése igen kedvezően befolyásolta a bukaresti pénzpiac hangulatát és a mai szabadforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki: francia frank 654—656, svájci frank 32.20—32.30, font sterling 813—815, olasz lira 875—880, török font 83—83.50, német márka 39.75—39.90, lengyel zloty 18.75—19.00, osztrák schilling 23.55—23.60, pengő 29.20—29.35, cseh korona 496—497, dinár 293—294, görög drachma 220—225, bolgár leva 120—125, holland forint 67—67.40, dollár 167—167.50 lej.

Csődügyek Temesváron

A temesvári törvényszék esődbíró-sága a napokban elrendelte a csődöt Friedler János zombolyai vaskereskedő ellen a Banca Banățiana Centrala zombolyai fiókjának kérelmére. Friedler passzívai egymillió négyszázezer lejt tesznek ki, az aktívák összege még ismeretlen. Csődtömeggondnokul Catana József zombolyai ügyvédet, helyettesül Ciunciu Traján dr. zombolyai ügyvédet neveztek ki. A követelések bejelentésének határideje március 15, a hitelesítések március 21-én történnek, a esődválasztmányt március 23-án alakítják meg.

Ugyancsak esődöt rendelt el a törvényszék Molik Jakab nagyősi kereskedő ellen is. Az aktívák és passzívák összegét még nem állapították meg. Csődtömeggondnok Ardelean Antal dr. nagyszentmiklósi ügyvéd, helyettese Fischer Rudolf dr. nagyszentmiklósi ügyvéd. A követelések bejelentésének határideje: március 15., a hitelesítések március 21-én mennek végre, a esődválasztmány megalakítására március 23-án kerül sor.

A törvényszék a keglevicházai malom ellen kérvényezett esődügyet is tárgyalta, azonban a felek kérelmére, tekintettel hogy kiegyezésre van remény, a tárgyalást elhalasztotta.

CRITICA BILANTURILOR

Nu numai băncile mari, dar și băncile mici din Ardeal au realizat rezultate satisfăcătoare în anul 1928

Stabilizarea leului a deschis începutul unui noi ere în viața băncilor mici

„Nădlacana“ Institut de Credit și Economii S. A., Nadlac și a încheiat bilanțul pe anul trecut, după un capital social de 6 milioane lei și rezerve de 2.921.482 lei, cu un profit net de 1.159.728 lei.

„Pallas“ Bancă și Societate Comercială S. A., Timișoara având capital social de 5 milioane lei și rezerve de 2 milioane lei, și-a încheiat bilanțul pe anul 1928 cu un profit net de 846.741 lei.

Banca A. Gărabet S. A., Bistrița după un capital social de 3 milioane lei și rezerve de 1.433.000 lei și-a încheiat bilanțul pe anul trecut cu un profit net de 1 milion 116.513 lei.

Casa de Păstrare din Aradul Nou S. A., Aradul-Nou cu capital social de 2.500.000 lei, și rezerve de 1 milion 036.802 lei, și-a încheiat bilanțul pe anul trecut cu un profit net de 1.116.513 lei.

Banca Comercială S. A., Alba-Iulia în bilanțul încheiat pe 1928 arată după un capital social de 2 milioane

lei și rezerve de 2 milioane 980.647 lei, un profit net de 797.925 lei, din care la rezervele creanțelor dubioase s'a trecut suma de 150.000 lei.

Casa de Păstrare din Crasna S. A., Crasna, cu capital social de 2 milioane lei și rezerve de 280.000 lei a realizat în anul trecut un profit net de 302.334 lei.

Banca Comercială din Variaș S. A., Variaș, cu capital social de 2 milioane lei și rezerve de 1.550.250 lei, a realizat un profit net de 790.102 lei.

Banca Poporală din Jimbolia S. A., Jimbolia, arată în bilanțul anului trecut un profit net de 652.530 lei după un capital social de 2 milioane lei și rezerve de 1.360.000 lei.

Casa de Păstrare din Gottlob S. A.,

cu capital social de 1.500.000 lei și rezerve de 1.900.772 lei și-a încheiat bilanțul pe anul 1928 cu un profit net de 838.575 lei. În adunarea generală din 3 Martie direcțiunea va propune majorarea capitalului social dela 1.500.000 lei, la 6 milioane lei.

„Tóplítana“ Institut de Credit și Economii S. A., Toplița și-a încheiat bilanțul pe anul 1928 cu un profit net de 175.946 lei după un capital social de 1.200.000 lei.

Prima Casă de Economii din Johannsfeld S. A., Johannsfeld cu capital social de 600.000 lei și rezerve de 760.441 lei, și-a încheiat bilanțul cu un profit net de 256.493 lei. La adunarea generală ordinară din 21 Februarie se va propune din partea direcțiunii sporirea capitalului social cu ajutorul rezervelor.

Primă Casă de Economii din Orczydorf S. A., și-a încheiat bilanțul pe anul 1928 cu un profit net de 188.765 lei, după un capital social de 600.000 lei și rezerve de 86.080 lei.

Casa de Economii din Gherla S. A., Gherla cu capital social de 500 mii lei și rezerve de 374.899 lei, și-a încheiat bilanțul 1928 cu un profit net de 142.303 lei.

Casa de Economii din Moritzfeld S. A. Capital social 500 mii lei, rezerve de 163.764 lei, profit net pe anul trecut de 56.521 lei.

Prima Bancă din Moritzfeld S. A., cu capital social de 500 mii lei și rezerve de 180.040 lei, a realizat pe anul 1928 un profit net de 188.106 lei.

Casa de Economii din Ileanda-Mare S. A., Ileanda și-a încheiat bilanțul pe anul 1928 cu un capital social de 500 mii lei, rezerve de 195.500 lei, și profit net de 152.968 lei.

„Varadiana“ S. p. A., Varadina și-a încheiat bilanțul pe anul trecut cu un profit net de 104.353 lei, după un capital social de 500 mii lei și rezerve de 340.012 lei.

Casa de Economii din Buziaș S. A., Buziaș cu capital social de 100 mii lei și rezerve de 93.000 lei și-a încheiat bilanțul pe anul trecut cu un profit net de 49 mii 980 lei.

Casa de Economii din Oravița S. A., cu sediul la Oravița în bilanțul încheiat pe anul 1928 arată un profit net de 710.462 lei după un capital social de 6 milioane lei și rezerve de 600.000 lei.

Casa de Economii din Salonta S. A., având capital social de 5 milioane lei și rezerve de 3.650.000, arată un profit net de 2.663.463 lei din care sumă se trece la fondul creanțelor dubioase 504.571 lei.

DIANA sós borszesz, vezérképviselő „GEA“ KRAYER. Fő-lerakat Balkán Impex, T I M I Ș O A R A.

Meghívó.

A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

XXXIV. évi rendes közgyűlését

1929. évi március hó 3-án délelőtt 11 órakor fogja Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7 szám alatti székházában megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1928. évi üzlet-eredményről.
2. Határozathozatal a mérleg megállapítása és a tiszta jövedelem felosztása iránt.
3. Igazgatósági előterjesztés egy tiszviselőnek a nyugdíjszabályzatban biztosított nyugdíjgényről eltérő nyugdíj megállapítása tárgyában.
4. Tíz igazgatósági tag választása 3 év, továbbá nyolc felügyelőbi-

zottsági tag választása ugyancsak 3 év tartamára.

Ezen közgyűlésre a t. részvényeseket azon figyelemzettel hívjuk meg, hogy az alapszabályok értelmében oly részvényes gyakorolhatja akár saját személyében, akár meghatalmazottja által szavazati jogát, aki részvényét a közgyűlést megelőző nap délután 5 óráig az intézet pénztáránál, Cluj-Kolozsvárt még le nem járt szelvényvel együtt letette.

Értesítjük a t. részvényeseket, hogy az igazgatóság évi jelentése, továbbá a mérleg- és eredmény-számla az intézet hivatalos helyiségében folyó év február 18-tól kezdődőleg közszemlére ki lesz téve s azokat a t. részvényesek a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Cluj-Kolozsvár 1929. február 14.

Az igazgatóság.

Tartozik

Mérlegszámla 1928. december 31.

Követel

Kézpénzkészlet deviza, idegen pénzek és azonnal esedékes követe- lése		112,457.737 19	Részvénytöke		42,500.000 —
Ingatlanok:			Tartalékok:		
intézeti székház	375.000 —		tartaléktöke	33,378.114 52	
áruraktári telep	354.633 —		két s követelések tartaléka	2,760.653 55	36,138.768 07
vidéki ingatlanok	6,901.286 50	7,630.919 50	Alapok:		
Leszámitolt váltók:			intézet nyugdíjalap	6,776.348 42	
lei en fizetendő	254,406.489 22		Nagyvárad Takarékpénztár-főe nyugdíjalap	688.376 01	
külföldi valutában fizetendő	72,285.2 —	326,691.771 22	Br. Jósika S. tiszvi jóléti alap	292. 74 —	7,757.598 43
Jelzálogköcsönök:			Betétek és folyószámlák		625,035.436 66
kamatok és törlesztések		646.492 63	Viszleszámitolt váltók:		
F. lyó számlák:			leiben	31,973.000 —	
fedezettel és más bizoítékokkal	166,040.464 15		külföldi valutában	17,8 7. 64 —	49,840.464 —
affiliált vállalataink folyószámlái	38,351.611 —		Fel nem vett osztalékok		194.370 50
bankári követelések	90,260.010 39	294,652.085 54	Átmenő tételek		7,693.127 07
Értékpapírok:			Általunk vállalt kezes- ségek	49,337.429 —	
különböző papírok	11,494.718 74		Tiszta jövedelem	16,801.917 35	
affiliált vállalataink részvényei	29,712.084 26	41,206.803 —	le adómentes tartalékolás kétes követelések tartaléka	2,675.873 —	14,126.044 35
Keesség és óvadék- hitelek	49,337.429 —				
		783,285.809 08			783,285.809 08

Közgyűlések

Február 16. „Nadlacana“ Takaré- és Hitelintézet Rt., Nagylack, d. e. 11 órákor saját helyiségében XXXI. rendes évi közgyűlés. Toplițana Takaré- és Hitelintézet Rt., Toplița, d. e. 10 órákor a bank helyiségében rendes évi közgyűlés.

Február 17. Varjasi Kereskedelmi Bank Rt., Varjas, d. u. 2 órákor az Engelmann-szálló termében VI. rendes évi közgyűlés. Sági Téglagyár Rt., Ság, déli 12 órákor a Sági Takarékpénztár Rt. helyiségében XXV. rendes évi közgyűlés.

Vărădiana S. p. A., Vărădia, u. n. 4 órákor saját helyiségében XIX. rendes évi közgyűlés. Leszámitoló és Kereskedelmi Bank Rt., Szatmár, d. e. 10 órákor a bank helyiségében XIX. rendes évi közgyűlés.

Szamosujvári Takarékpénztár Rt., Szamosujvár, d. e. 10 órákor saját helyiségében XLI. rendes évi közgyűlés.

Február 21. Első Johannsfeldi Takarékpénztár Rt., Johannsfeld, d. u. 1 órákor a bank helyiségében XXIII. rendes évi közgyűlés.

Február 24. Kereskedelmi Bank Rt., Gyulafehérvár, d. e. 11 órákor a bank helyiségében XVIII. rendes évi közgyűlés.

Zsombolyai Népbank Rt., Zsombolya, d. e. fél 10 órákor a bank helyiségében XLII. rendes évi közgyűlés.

Soc. Națională de Credit Industrial, București, d. e. fél 11 órákor a Banca Națională helyiségében rendes évi közgyűlés.

Ujaradi Takarékpénztár Rt., Ujarad, d. e. fél 12 órákor LIX. rendes évi közgyűlés.

Nagyszalontai Takarékpénztár Rt., Nagyszalonta, d. e. 11 órákor saját helyiségében rendes évi közgyűlés.

Első Orezyfalvi Takarékpénztár Rt., Orezyfalva, d. u. 4 órákor saját helyiségében XXX. rendes évi közgyűlés.

Kisjécsai Takarékpénztár Rt., Kisjécsa, d. u. 1 órákor saját helyiségében XXXIV. rendes évi közgyűlés.

Aradana Ipari és Kereskedelmi Rt., Arad, d. e. 11 órákor saját helyiségében rendes évi közgyűlés.

Február 22. Nagyilondai Takarékpénztár Rt., Nagyilonda, d. e. 11 órákor saját helyiségében 38-ik rendes évi közgyűlés.

Február 24. Székelyudvarhelyi Népbank Rt., Székelyudvarhely, saját helyiségében rendes évi közgyűlés.

Február 25. Pallas Bank és Kereskedelmi Rt., Temesvár, d. u. 5 órákor az intézet üléstermében VII. rendes évi közgyűlés.

Február 28. Első Mórítzföldi Bank Rt., Mórítzföld, d. u. 2 órákor Dittrich Lajos lakásán XXVII. rendes évi közgyűlés.

Március 2. Mórítzföldi Takarékpénztár Rt., Mórítzföld, d. u. 2 órákor a Petru Andres étterem helyiségében XXIX. rendes évi közgyűlés.

Március 3. Balázsfalvi Takarékpénztár Rt., Balázsfalva, d. u. 4 órákor az intézet helyiségében XXXIX. rendes évi közgyűlés. Gottlobi Takarékpénztár Rt., Gottlob, d. u. 2 órákor saját helyiségében XLIII. rendes évi közgyűlés.

Március 16. Omnia Mozgófénykép-színház Rt., Beszterce, d. u. 3 órákor a Banca A. Garabet S. A. helyiségében rendes évi közgyűlés.

Március 18. Közgazdasági Bank Rt., Temesvár, déli 12 órákor az intézet helyiségében XXIII. rendes évi közgyűlés.

Március 21. Schwartz Testvérek Rt., Temesvár, d. e. 11 órákor saját helyiségében XI. rendes évi közgyűlés.

Március 30. Garabet. A. Bankház Rt., Beszterce, d. u. 3 órákor saját helyiségében XXI. rendes évi közgyűlés.

Külföldi kölcsön felvételéről tárgyalnak az erdélyi városok

Temesvár hétszázmillió lejes kölcsönügyében vette fel újra a tárgyalások fonalát — Kolozsvár városa is kölcsön irányában érdeklődik

Az elmúlt év nyarán hirt adtunk arról, hogy Temesvár városi tanácsa komoly ajánlatot kapott külföldi tőkecsoportoktól nagyobb beruházási kölcsön folyósítására. A kölcsönre vonatkozólag el is készült annak idején a tervezet, a tárgyalásokat azonban

az időközben bekövetkezett rezsimváltozás miatt abba kellett hagyni.

Most, miután a belföldi pénzügyi helyzete némileg konszolidálódott, Temesvár városi tanácsa elhatározta, hogy felveszi az abbahagyott kölcsöntárgyalások fonalát, amennyiben pedig azok nem vezetnének eredményre, úgy

más irányban kezd tárgyalásokat.

A Temesvár városi kölcsönének problémáját az tette aktuálissá, hogy a belügyminiszter kérdést intézett a városi tanácshoz arra vonatkozólag, hogy

van-e szüksége a városnak kölcsönre és ha igen, mennyi az igényelt összeg,

milyen célra kívánják fordítani, valamint, hogy a multban kapott-e már külföldi, vagy belföldi kölcsönre nézve bármilyen ajánlatot. A belügyminiszteri átirat vétele után a városi tanács érintkezésbe lépett különböző államok konzulátusaival, amelyekben keresztül meg is indultak a kölcsöntárgyalások.

Egyes verziók szerint az sínes kizárva, hogy

a kormány a nagy államkölcsönből kíván egy bizonyos részt juttatni Temesvár városának beruházási költségekre.

Biztos forrásból nyert értesüléseink szerint

több erdélyi város és így többek között Kolozsvár városi tanácsa is kölcsönt szándékozik fölvenni

a városi költségvetés egyensúlyának biztosítására. Ez annál is valószínűbb, mivel Kolozsvár már nem egy ízben tárgyalt a kölcsön ügyében, a tárgyalások azonban sohasem vezettek eredményre.

Cégbejegyzések a nagyváradai törvényszéken

— Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság nagyváradai szerkesztőségétől —

A nagyváradai törvényszéken legujabban a következő cégbejegyzések történtek:

Máthé Pál borkereskedő,
Fülöp Károly háztartási cikkek kereskedése,
Klein Sándor fakereskedő Székelyhid,
Merza Kálmán, neje sz. Németh Berta,

Székely Gábor és Tsa venyigeiskola Bihardiószeg. Tulajdonosok: Székely Gábor és Klein Ernő.

Weisz, Onai és neje téglá és keramitgyár Belényes. Tulajdonosok: Weisz Adolf, Onai Ferenc, Riva Primo, Onai Péter és Goron Livia, dr. Cosma Gáborné.

Imperial paprikatermelő és örlő részvénytársaság. Ötven évre alakult. Alaptőke 2.000.000 lej, 2000 drb. 1000 lej névértékű részvényből. Az igazgatóság 2—5 tagból áll és 3 évre választják. Alapítók, igazgatósági tagok: Niszel Móric, Józsa Károly, Stern Dezső.

S. A. pentru valorificarea Imobilelor Oradea. Alaptőke 3.000.000 lej. Az igazgatóság tagjai: Czitrom Dávid kereskedő Medgyes, Deutsch Jenő kereskedő Nagyvárad.

Valea Crisului szálloda, Kappel és Márton, Telegd. Tulajdonosok: Kappel József és Márton László.

Louvre, Goldstein Lipót és Tsa Nagyvárad. A cég tagjai: Goldstein Lipót és Dekker Hermann. Férfi és női divatkereskedés.

Lignoferra műszaki, vas- és faipari bizományi ügynökség és kereskedés, Forgács Jenő és Tsa. A cég tagjai: Forgács Jenő, Farkas Pál és Sámuel Pál.

Banca Română S. A. Deva lichidează

Banca Română S. A. Deva într-o adunare generală extraordinară a hotărât să lichideze.

Rentabilitatea băncii din Deva s'a elătinat din cauza crizei economice care bântuie de ani de zile și din cauza lipsei de numerar, care a adus după sine micșorarea afacerilor bancare.

UZINELE DE FIER ȘI DOMENIILE

DIN REȘITA S.A.

CAPITAL SOCIAL LEI 750.000.000

București III. Strada Vasile Alexandri, 4.

Telefon: 219/40, 219/47, 219/48, 219/49

Adresa telegrafică: „Reșițanina”

Fier de comerț, Grinzi I și U, Fier fasonat, Table groase și mijlocii, Șini și material mărunt pentru ecartament normal și îngust

SCHIMBATORI, MACAZURI, INCRUCIȘARI, PODURI ȘI ALTE CONSTRUCȚII DE FIER, PLĂCI TURNANTE, VAGONETE, PIESE DE VAGOANE, Osii, Bandaje, Roți din oțel turnat. Perechi de roți complete.

LOCOMOTIVE

PENTRU ECARTAMENT NORMAL ȘI ÎNGUST MATERIALE TURNATE DIN OȚEL ȘI FONTĂ PIESE FORJATE,

BULOANE, ȘURUBURI, NITURI ETC., ETC.

ELECTRO-MOTOARE, DINAMURI, GENERATOARE

Transformatoare, instalațiuni complete de centrale electrice, industriale și comunale, electricități de orașe, Echipamen. electric pentru industria petroliferă.

ATELIER DE CONSTRUCȚIUNE PENTRU APARATE ȘI UNELTE DE SONDAJ

ARMAMENT ȘI MUNIȚIUNI

PLUGURI ȘI ALTE UNELTE AGRICOLE

Nicovale, Lapeși, Sape, etc.

Mine, Fabrici și Domenii la: REȘITA, ANINA, BOȘA, ORAVIȚA, etc.

Pentru fier laminat și mașini agricole Reprezențanța

„SOCOMET”

Societate Comercială Metalurgică, S. A.

București, Calea Victoriei, 51

Tel. 50/61 Adresa Telegrafică: „SOCOMETAL” Tel. 47/24

A Bihar megyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank, Oradea, zárszámadása az 1928. évi 56. üzleti évről

MEGHÍVÓ

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS GAZDASÁGI BANK, ORADEA

1929 február 24-ikén, vasárnap délelőtt fél 11 órakor az intézet székházában megtartandó 56-ik évi rendes közgyűlésére a t. részvényesek ezennel meghívotnak.

NAPIREND:

1. Elnöki megnyitó, közgyűlési jegyző és jegyzőkönyvhitelítő kijelölése. 2. Az igazgatóság jelentése az 1928. ötvenhatodik üzleti évről. 3. Az 1928. évi zárszámadások előterjesztése. A felügyelő-bizottság jelentése. A mérleg megállapítása és a nyereség felosztása iránti határozat. A felmentvények megadása. 4. Nyugdíjalap számadása. 5. A felügyelő-bizottsági tagok és egyéb intézeti funkcionáriusok javadalmazásának megállapítása. 6. Az igazgatóság jelentése a legutóbbi tőkeemelés sikeres keresztülviteléről. 7. Az igazgatóság javaslata az intézet jelezni részvénytőkájének további 320.000 darab egyenként 125.— lei névértékű részvény kibocsátása által 100.000.000.— leire való felemelése iránt. 8. Esetleges indítványok.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Vagyon

Mérleg 1928 december hó 31-én

Teher

	Lei	Lei		Lei	Lei
Készpénzkészlet:			Saját tőke:		
a pénztárban	12,315.631		Teljesen befizetett részvénytőke	52,500.000	
A-vista bankkövetelések	5,226.596		Rendes tartalékalap*	15,560.000	
külföldi pénznemek a pénztárban	770.667	18,312.894	Nyugdíjalap (az intézet tulajdona)**	1,915.500	
Saját értékpapírok:			50 éves jubileumi alap	100.000	
Saját iparvállalataink, fiókunk és affiliált pénzintézetek tárcánkban levő részvényei, állampapírok stb.		16,283.122	Kétes követelések tartalékalapja	1,500.000	71,575,500
Ingatlanok:			Betétek:		
Str. Avram Iancu (Kossuth Lajos uca) 3 sz. alatti kétemeletes banképület	112.500		Takarékbetétek könyvecskékre:		
Nagykárolyi fiókunk emeletes banképülete, 400 vagonos áruraktára, szesz-szabadraktára és azok berendezései, szántóföldje	5,850.000	5,962.500	lei-ben	92,767.077	
Váltótárca:			devizában	35,878.737	
Általunk leszámított, tárcánkban lévő váltók:			Folyószámlai betétek:		
lei-ben	130,985.306		lei-ben	18,926.680	
devizában	16,569.018	147,554.324	devizában	17,271.405	164,843.899
Folyószámlaadások:			Hitelezők:		
Különléte fedezetekkel:			Visszleszámított vállalkozók:		
lei-ben	61,326.514		lei-ben	6,922.510	
devizában	15,037.817		devizában	8,367.325	15,289.835
bankok devizában	26,752.159	103,116.490	Fel nem vett osztalékok:		60.709
Törlesztéses jelzálogkölesők:		320.786	Kézességek:		14,527.804
Kézességek:		14,527.804	Átmeneti kamatok:		2,516.674
Átmeneti tételek:		1,742.049	Tiszta nyereség:		
Berendezés: (teljesen leírva)			le adómentes tartalékolás kétes követelések tartalékára	12,277.262	
Letétek:		47,025.084		347.786	11,929.476
Inkasszók:		5,822.084			
		307,819.969			
			*) Ezidei hozzájárulással Lei 16.000.000.		
			**)		307,819.969

Veszteség

Üzleteredmény-számla

Nyereség

Tisztifizetések és lakbérek	3,764.465		Nyereségáthozat 1927 évről		187.052
Üzleti költségek	3,359.099	7,123.564	Tiszta kamat, szelvény és egyéb jövedelmek		20,706.203
Befizetett állami, városi adók és illetékek		2,268.082	Ingatlanok bérjövödelme		775.653
Kétes követelések tartalékára		347.786			
Tiszta nyereség	12,277.262				
le fenti átvétel kétes követelésekre	347.786	11,929.476			
		21,668.908			
					21,668.908

Szemere Miklós
vezérigazgató

Ternyei Armin
igazgató

Szász Gyula
igazgató

Hanslian Ede
pénztártfőnök — expert contabil

Bányay Lajos
cégvezető főkönyvelő — expert contabil

Króh Vilmos
cégvezető-titkár

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Gróf Tisza Kálmán Nicolae Butculescu Dr. Beöthy László Dr. Cziffra Kálmán ügyv. ig. elnök Diósi Lajos
Dr. Dénes Sándor Fráter Barnabás Gordon Holmes (London) Dr. Popa Gheorghe
Dr. Groza Péter Richard Sefton Turner (London) Szemere Miklós vezérigazgató.

Megvizsgálta és helyesnek találta:

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Th. Pappouhoff Mihely Pál Dr. Lengyel Zsigmond Szathmáry Király Andor Dr. Gerő Sándor Szeszich Elek

Onouă bancă franco-română în București

Institutul financiar se înființează cu un capital societar de 20 milioane lei

Ziarul „ARDEALUL ECONOMIC“ a anunțat deja chiar și în preajma stabilizării, că și capitaliștii din streinătate începuse, ca să acționeze pentru ca să-și estindă activitatea și pe piața financiară românească. Ca o urmare firească a acestei acțiuni, se seamnalează înființarea unei noul bănci franco-române la București.

Noua bancă se va fonda de inginerul francez Lucien FABRE, un cunoscut financiar francez, împreună cu directorul general al unei bănci din București.

Noua bancă va fi numită după numele fondatorilor, înființându-se cu un capital societar de 20 milioane, pentru a menționa și înlesni legăturile economice dintre francezii și români.

Băncii de altfel i-se consacrează un important rol și din punctul de vedere al finanțării.

Huszmilió lej alaptókével francia érdekeltségű pénzüintézet alakul Bukarestben

Az új román-francia bank a alapítója Lucien Fabre mérnök és egy nagy bukaresti bankvezér

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

Közvetlenül a stabilizáció perfektualása előtt beszámolt az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság“ arról, hogy a külföldi tőke komoly erőfeszítéseket tesz olyan irányban, hogy a romániai piacokon elhelyezkedhessenek. Ennek egyik legújabb megnyilvánulása az, hogy Bukarestben a közeli napokban új francia román pénzüintézet alakul a két állam egymással viszonyban álló tőkeérdekeinek képviselőit.

Pénzügyi körökből nyert értesüléseink szerint az új francia-román pénzüintézetet Lucien Fabre, az ismert francia mérnök és pénzügyi szakértő alapítja egy bukaresti nagybank vezérigazgatójával. Az új nemzetközi pénzüintézet az alapítók nevét fogja cégében viselni. A pénzüintézet huszmilió lej alaptókével alakul meg és kimondott célja, hogy a stabilizáció után bekövetkezett új helyzetben a francia tőke szituációját és kedvező gyümölesztetési lehetőségeit a romániai piacokon biztosíthassa.

Teljes összegben lejegyezték a kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet új emisszióju részvényeit

A fejlődés új korszakába került az alaptókében jelentősen megyarapodott kolozsvári pénzüintézet

Folyó hó 10-én tartotta a kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet ezévi rendes közgyűlését. A közgyűlés, — amint már jelentettük — az 1928. évi zárszámadás elfogadásán kívül foglalkozott a pénzüintézet alaptóke-emelésével is.

A közgyűlés tudomásulvette az igazgatóságnak azon intézkedését, hogy

a tizmillió új tőkét 10.000 darab ezer lej névértékű kibocsájtandó részvény útján kívánja megszerezni,

Az új részvényeket egyébként már teljesen le is jegyezték s így

a huszmilió lej alaptóke már teljes összegében befolyt a pénzüintézetbe.

A kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet tehát sikerrel fejezte be azt a tranzakciót, mely a vállalat további prosperitásának új korszakát jelenti. A most már huszmilió alaptókével rendelkező pénzüintézet kibővített keretek között szolgálhatja klienseinek hiteligenyét s valószínű, hogy ilyen-

formán új klienturát is fog a pénzüintézet üzletkörébe bekapcsolni.

Az alaptókeemelés után a kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet a város egyik legbiztosabb alapokon nyugvó és megfelelő tőkebázissal rendelkező kolozsvári kisebbségi pénzüintézeté nőtte ki magát.

Nagyvárad szerkesztőségünk:

Ötvös Béla

Oradea-Mare, Str. Oltenia (volt Csengeri ucca) 6.

Olvassa a

Lemnul-t

A nagyváradai kereskedők memorandumban kéri a kormánytól az aranylej kurzusának sürgős megállapítását

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság“ nagyváradai szerkesztőségétől

A nagyváradai kereskedők körében nagy horderejű akció indult meg. Köztudomásu, hogy a kormány a vámolásnál az aranylej kulcsát 40 papirlejből állapította meg. Kereskedőink a kulcsot már annakidején magasnak találták és be is jelentették ellene tiltakozásukat, azonban tiltakozásukra akkoriban az volt a felelet, hogy stabilizáció után az aranylej árfolyamát olyképpen fogják megállapítani, hogy az természetesen egyenlő lesz a stabilizált lej aranyértékével. Az ígéret dacára eddig még ebben az ügyben semmi intézkedés nem történt, holott a stabilizáció már meg van. Érthető, ha ez a körülmény a kereskedők körében mozgalomra ad okot, mert az eddigi kulccsal naponta tekintélyes károsodás éri őket.

Ez adta meg aztán a kereskedőknek az impulzust arra, hogy beadvánnyal forduljanak a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarához, valamint a Kereskedelmi Csarnokhoz, amelyekből sürgős intervenciót kérnek az ügyben. A beadványban kéri a kereskedők a kormánytól az aranylej kurzusának sürgős megállapítását, hogy a további károsodástól megkíméltesse.

A memorandumot küldöttség fogja a kormánynak Bukarestben átnyújtani.

Ujból elrendelték a csődöt az aradi Egyesült Bank ellen

Immár harmadszor került a temesvári tábla elé a pénzüintézet csődügye

Az aradi törvényszék pénteken megnyitotta a csődöt az Egyesült Bank ellen. Csődbiztosnak Romantianu Korjolan törvényszéki bírót, csődtömögondnoknak Janku Kornél dr. ügyvédet nevezték ki. A bejelentési határidő március 26. a csődtárgyalás napja április 29, a csődválasztmány megalakításának terminusa május 6.

Ezzel a határozattal most már harmadizben nyitottak csődöt az aradi pénzüintézet ellen.

A csőd ügye ezuttal éppoly kevésbé végleges, mint az előző két esetben. A pénzüintézet jogi képviselői úgy vélik, hogy

a tábla nem nyújt segítséget ahhoz, hogy a kényszerigazgatás törvényhiányában néhány erőszakosan fellépő betétes a közel kétezer betétes érdekeit veszélyeztesse

és éppen akkor kérjen csődöt, amikor nagyobb arányú kielégítésre gyűlt össze megfelelő összeg a pénztárban. A bank ügyészei már megtalálták a jogalapot, amellyel a csőd elrendelését megtámadják és bizonyosra veszik, hogy

a temesvári tábla ismét megszüntető határozatot hoz

az Egyesült Bank csődügyében.

Többmillióos investícióval villamos-centrálé létesül Perjámoson

A centráléhoz szükséges tőkét kölcsön formájában az Első Magyar Villamossági Részvénytársaság folyósítja

A Bánság elektrifikálási programjának legújabb eseménye az a terv, amely szerint a Temesvár mellett levő Perjámoson villamoscentrálét szándékoznak építeni. Az építkezést kezdeményező Czilich perjámosi mérnök tervezetét kölcsön útján kívánja realizálni.

A kölcsönt a budapesti Első Magyar Általános Villamossági Részvénytársaság fogja nyújtani.

Ötmillió pengőről, helyesebben ennek az értéknek megfelelő munkáról és anyagról van szó, amellyel ez a budapesti részvénytársaság a perjámosi villamos-telepet átépíti, kifejleszti és Perjámos, valamint az érdekelte községek között a villamos hálózatot kiépíti.

A tervnek már megnyerték a környékbeli falvakat, akik

most jegyzik le a kölcsönt. Az Első Magyar Villamossági Részvénytársaság által nyújtott

kölcsön feltételei igen előnyösek

ugy, hogy a községek aránylag elég olcsón jutnak villamos áramhoz.

Szakemberek véleménye szerint a nagyszentmiklósi és perjámosi községeknek villanyárammal való ellátása

az első komoly kísérlet Romániában,

amelynek minden bizonnyal másutt is követői akadnak majd.

Helyszüke miatt Chirila Traian, az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság“ főszerkesztőjének a Román Államvasutak karbantartásáról szóló cikkét magyar nyelven csak lapunk legközelebbi számában közöljük.

Nemcsak a nagy, de az erdélyi kisbankok is nagyszerű eredményekkel zárták elmúlt évi mérlegüket

A stabilizáció új érat nyitott meg a kisebb keretek között funkcionáló erdélyi pénzüzetek életében

Nagyszalontai Takarékpénztár Rt., Nagyszalonta, 1928. évi mérlegét 5 millió lej részvénytőke és 3,650.000 lej tartalékok mellett 2,663.463 lej tiszta nyereséget mutat ki, amelyből 504,571 lejt a kétes követelések dotálására fordít.

Garabet Bankház Rt., Beszterce, 3 millió lej részvénytőke és 1,400.333 lej tartalékok mellett múlt évi mérlegét 166.975 lej tiszta nyereséggel zárta.

Ujaradi Takarékpénztár Rt., Ujarad, 1,500.000 lej részvénytőke és 1,036.802 lej tartalékok mellett múlt évi mérlegét 1 millió 116.513 lej tiszta nyereséggel zárta.

Kereskedelmi Bank Rt., Gyulafehérvár, 1928. évi mérlegében 2 millió lej részvénytőke és 2,980.347 lej tartalékok mellett 797.925 lej tiszta nyereséget mutat ki, melyből a kétes követelésekre 150.000 lejt tartalékol.

Krasznamegyei Takarékpénztár Rt., Szilágykraszna, 2 millió lej részvénytőke és 280.000 lej tartalékok mellett az elmúlt évben 302.334 lej tiszta nyereséget ért el.

Varjasi Kereskedelmi Bank Rt., Varjas, 2 millió lej részvénytőke és 1,550.250 lej tartalékok mellett múlt évi mérlegét 790.103 lej tiszta nyereséggel zárta.

Zsombolyai Népbank Rt., Zsombolya, 2 millió lej részvénytőke és 1,360.000 lej tartalékalap mellett múlt évi mérlegében 652.530 lej tiszta nyereséget mutat ki.

Gottlobi Takarékpénztár Rt., Gottlob, 1,500.000 lej részvénytőke és 1,900.772 lej tartalékok mellett 1928. évi mérlegét 838 ezer 573 lej tiszta nyereséggel zárta. A március 3-án tartandó rendes évi közgyűlésen az igazgatóság javasolni fogja a részvénytőkének 1,500.000 lejről 6 millió lejre való felemelését.

Topliana Takarékpénztár Rt., Topliana, 1928. évi mérlegét 1,200.000 lej részvénytőke mellett 175.946 lej tiszta nyereséggel zárta.

Első Johannsfeldi Takarékpénztár Rt., Johannsfeld, 600.000 lej részvénytőke és 760.411 lej tartalékok mellett múlt évi mérlegében 256.493 lej tiszta nyereséget mutat ki. A február 21-iki rendes évi közgyűlésen az igazgatóság javaslatot fog benyújtani a részvénytőke felemelésére a tartalékalapok felhasználásával.

Első Orczyfalvi Takarékpénztár Rt., Orczyfalva, 600.000 lej részvénytőke és 86 ezer lej tartalékok mellett

1928. évi mérlegében 188.765 lej tiszta nyereséget mutat ki.

Szamosújvári Takarékpénztár Rt., Szamosújvár, 1928. évi mérlegét 500.000 lej részvénytőke és 374.899 lej tartalékok mellett 142.303 lej tiszta nyereséggel zárta.

Oravitai Takarékpénztár Rt., Oravitán, 1928. évi mérlegében 6 millió lej részvénytőke és 600.000 lej tartalékok mellett 710.462 lej tiszta nyereséget mutat ki.

Nadlacana Takarékpénztár Rt., Nagylak, múlt évi mérlegét 6 millió lej részvénytőke és 2,921.482 lej tartalékok mellett 1,159.728 lej tiszta nyereséggel zárta.

Pallas Bank és Kereskedelmi Rt., Temesvár, 5 millió lej részvénytőke és 2 millió lej tartalékok mellett 1928. évi mérlegében 846.771 lej tiszta nyereséget mutat ki.

Móritzfeldi Takarékpénztár Rt., Móritzfeld, 500 ezer lej részvénytőke és 163 ezer 764 lej tartalékalap mellett múlt évi mérlegében 56.521 lej nyereséget mutat ki.

Első Móritzfeldi Bank Rt., 500.000 lej részvénytőke és 180.040 lej tartalékalap mellett 1928. évi mérlegét 188.106 lej tiszta nyereséggel zárta.

Az Erdélyi Szénbánya Rt. Cluj folyó hó 2-án tartotta évi rendes közgyűlését dr. Deleu Victor elnöklete alatt. A formalitások elintézése után a vállalat igazgatósága betérjesztette az 1928. évi mérleget, mely a következő adatokat mutatja: A vállalat múlt év augusztus havában emelte részvénytőkéjét 6 millió lejről 30 millió lejre. Az év első nyolc hónapjában 6 milliós részvénytőke, az év utolsó négy hónapjában 30 milliós részvénytőke vett részt a vállalat termelésében. E tőke, valamint 1,876.394'88 lej rendes és 6,300.000 lej amortizációs tartalék mellett 4,211.643'02 lej a kimutatott tiszta nyereség, ami a rentabilitás csökkenését mu-

tatja, ha tekintetbe vesszük azt, hogy 1927 évben 6 millió részvénytőke és az előbbinél kisebb összegű tartalékok mellett 2,019.153 lej nyereséget ért el. Az emisszióból nyert új tőkét a vállalat investíciókra, főleg az egeresi elektromos centrálé kiépítésére fordította, míg cca 6 millió lejt az eddigi adósság csökkentésére használt fel. Az ingatlanok 1,090.743'84, concessziók 1,237.500, gyárépületek és munkáslakások 8,290.261'06, gyárberendezések 44,379.543'81, nyersanyag és árukészlet 12,925.356'62. A hitelezők tétele 37,395.164'23, elfogadványok 13,900.000, adóssok 25,188.829'44 lejt tesz ki, amely utóbbiban a CFR 23 millió 844.609'37 lej adóssággal szerepel. Az aktívák mérlegheszerinti összege 95 millió 243.268'20, bruttó nyeresége 60,269.801'27.

Közgazdasági Bank Rt. Timișoara az elmúlt év végén emelte a részvénytőkéjét 7,500.000 lejről 10 millió lejre és így az 1928. évi mérlegben kimutatott eredményt a régi tőke produkálta. A fenti részvénytőke, valamint 9 millió lej tartalékok mellett 3,104'561'60 a kimutatott tiszta nyereség, ami a tőkék 19 $\frac{1}{2}$ %-os jövedelmezőségének felel meg és ezenkívül a bruttónyereség terhére 650.000 lejjel dotálja a kéteskövetelések tartalmát, ami a rentabilitást 24%-ra emeli fel. A tőkeemelés arányai mutatkoznak az egyes üzletágak fejlődésén, amennyiben a betétállomány 18 millió lejes emelkedéssel 89,233.480'53 lejre növekedett és ugyanilyen arányú fejlődés tapasztalható a többi üzletágaknál is. A Banca Natională előző évi 2 milliós reeszkomptját az év folyamán 8,125.381 lejre emelte fel. Váltótárca 70,520.767'25, folyószámlai adóssok 40,218.522'01. A bank mobilitását a 4,552.201'55 készpénzkészlet és 6,608.305'22 diszponibilis tőkék mutatják. Az aktívák mérlegheszerinti összege 124,033.941'96 (24 milliós emelkedés), bruttónyeresége

8,620.633'92. Az intézet a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. érdekeltsége. Kedvező üzleteredménye Nyiri Jenő vezérigazgató ügybuzgó működését igazolja.

Balázsfalvi Takarékpénztár R.-T., Blaj, 1928. évi mérlege egy jól megalapozott vidéki intézet képét tükrözi vissza. A bank a múlt év folyamán is folytatta tőkeemelési programját és újabb 500.000 lejes emisszióval 2 millióra emelte fel tőkét. E részvénytőke, valamint 569.090 tartalékok mellett 595.310'79 tiszta nyereséggel zárta mérlegét, ami a tőkék 23%-os jövedelmezőségének felel meg. A tőkeszaporodás arányához hasonló, biztos tempójú fejlődés mutatkozik az egyes üzletágaknál is. Betétállománya 13,346.657'01, hitelezők 656.701'01, reeszkompt 1,790.400, váltótárca 15,677.473, folyószámlaadóssok 1,718.957'03, készpénzkészlet és diszponibilis tőkék 1,418.755'87 lejt tesznek ki. Az aktívák mérlegheszerinti összege 19 millió 535.655'90, az előző évinél 4 millióval több.

Nagykárolyi Kereskedelmi és Iparbank R.-T. 1928. évi mérlegét 2 millió lej részvénytőke és 89.046'93 lej tartalékok mellett 350.834'35 tiszta nyereséggel zárta (17 százalékos jövedelmezőség). A bank az elmúlt év folyamán vitte keresztül tőkeemelését 450.000 lejről 2 millió lejre, amikor is szorosabb összeköttetésbe került Erdély egyik vezető intézetével, az Erdélyi Bank és Takarékpénztár R.-T.-gal. A tőkeemelés hatása mutatkozik az egyes üzletágak fejlődésében is. Hárommilliós emelkedéssel a betétállomány 24,161.938'38 lejre, míg a váltótárca 8 milliós emelkedéssel 17,500.305'63, folyószámlaadóssok 6,611.339 lejre növekedett. A hitelezők tétele 1,526.515 lejt tesz ki. Az értékpapírok 792.660'75, ingatlanok 599.920'95 lej értékben szerepelnek a mérlegben. Az aktívák összege 28,216.609'37, bruttónyeresége 1,377.795'10 lej. Az intézet fejlődése Kaufmann Jenő vezérigazgató nevéhez fűződik.

A Bánáti Hitelbank R.-T., Timișoara, 1928. évi mérlegében 5 millió lej részvénytőke és 1,850.000 tartalékok mellett 1,082.460'03 nyereséget mutat ki (16% jövedelmezőség). A mérleg tételei az előző évektől lényegtelen eltérést mutatnak. A betétállomány 57,661.110'67, reeszkompt 990.117, hitelezők 2,263.668, v.-tárca 52,273.782'30, folyószámlaadóssok 12 millió 911.751'39, aktívák 70,863.620'30 lejt tesznek ki.

BEREA Az „**URSUS**” este excelentă sör a legjobb

Banca Națională urcă etalonul

Efectele scad la bursa din București — Cota efectelor întreprinderilor mai importante

Săptămâna trecută, bursa din București a fost foarte rezervată, în special Miercuri și Joi, deși stabilizarea se realizase.

Cursul efectelor a început să scadă, contrar așteptărilor. Astfel cursul acțiunilor Băncii Naționale a scăzut de la 13.600 la 13.500 lei, al acțiunilor băncii Credit Roumain de la 1490 la 1475, al acțiunilor Băncii Marmorosch Blank & Co. de la 1680 la 1670 lei. Cursul acțiunilor Creditului Minier s'a menținut neschimbat la 1180, ca și al acțiunilor Reșiței, cari au cotat 950 lei. Cursul efectelor în genere manifestează tendință de scădere.

În cercurile economice scăderea cursului acțiunilor Băncii Naționale se comentează în diverse forme: unele cercuri cred, că cursul acțiunilor Băncii Naționale scade din motivul că,

în urma modificării statutelor, participarea Statului s'a stabilit la 10, în loc de 35%

și astfel acțiunile urmează a se plasa pe piață. După alte versiuni scăderea s'ar fi produs din motivul, că

s'au anulat toate datorile pe cari statul le-ar avea la Banca Națională.

A treia versiune conchide, că cursul scade din cauza, că experții tehnici aduși din străinătate pentru a exercita controlul, vor mistui sume considerabile, încât

acțiunile acestui institut nu vor putea să fie rentabile

Diversele versiuni în fine le-a lămurit guvernul printr'un comunicat, în care se evidențiază, că

acțiunile Băncii Naționale se vor aduce succesiv pe piață.

Din sursă autorizată, de altfel mai putem anunța, că

Banca Națională după ce va termina operațiunile în legătură cu stabilizarea, va urca etalonul,

căutând, ca să reglementeze piața.

După ce dl. Rist se va instala în funcțiune, se vor stabili și normele în cari Banca Națională va putea să cumpere, sau să vândă devize și totodată se va reglementa și activitatea centralei de devize, controlându-se sever alcătuirea bilanțului de aur al Băncii Naționale.

Până acuma Banca Națională stabilă după plac etalonul, care din anul 1920 s'a menținut neschimbat la 6%. Banca însă niciodată nu s'a folosit de situația creată, ca să reglementeze piața financiară.

Banca Națională, menținând cursul de 6 la sută, mai făcea și alte concesii

pentru cooperative, Creditul In-

dustrial și alte instituții spriginite de Stat, deși în trecut nu făcea astfel de concesii. Etalonul și mai scăzut se menține pentru instituțiile publice în convingerea, că Banca Națională este obligată să favorizeze întreprinderile de interes public, acordându-le credite ieftine. Numai astfel se poate întâmpla, ca

Casa de Păstrare și Banca de Credit din Cluj, a realizat un considerabil profit în anul 1928

Cu un capital socita de 42 și jumătate milioane, a înregistrat un profit net de peste 16 milioane — Adunarea generală a băncii va avea loc în 3 Martie a. c.

Casa de Păstrare și Banca Credit din Cluj, care este una dintre cele mai importante și mai mari institute financiare din Ardeal, în bilanțul de pe anul 1928, cu un capital societar de 42.500.000 lei evidențiază un profit net de 16.801.917,35 lei.

La depuneri și conturi curente evidențiază 625.035.436,66 lei, iar la rezerve 36.138.768,07 lei.

Marea sumă, care se evidențiază la depuneri,

dovedește destul de elocvent marea încredere, de care se bu-

Statul să fie nevoit să primească dela Banca Națională portofolii nesigure, cu valori dubioase și improductive de 7-8 miliarde.

În urma urcării etalonului, evident, se vor putea realiza mai mari câștiguri după depunerile date pentru fructificare, dar totodată se vor urca și dobânzile imprumuturilor, avându-se în vedere, că dobânzile aceste întotdeauna sunt în raport cu etalonul Băncii Naționale.

cură marele institut

care este Casa de Păstrare și Banca de Credit din Cluj.

Prosperarea băncii de altfel este iminent asigurată în urma excelenței conduceri pricepute sub care s'au putut obține atât de frumoase rezultate.

Banca de altfel și-a convocat adunarea generală anuală pe ziua de 3 Martie a. c. când se va proceda și la

alegerea a zece membri în direcțiune pe termen de 3 ani

și a opt censori tot pe acest termen.

Uj szódaviz- és szénsavgyár létesül Nagyváradon

Az új alakulat a szeszgyárosok szindikátusának megkerülésével fog létrejönni — A közeljövőben megkezdí működését az új gyár

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” nagyváradí szerkesztőségétől

Nagyváradon március első napjaiban új szikvizgyár kezdí működését. Nagyváradon eddíg három szikvizgyár működik: az ötven év óta fennálló Váli-szikvizgyár (dr. Váli Péter), Schwarz Farkas és az Alkalmi szikvizgyár. Mindhárom gyár tagja az Erdélyi és Bánáti Szikvizgyárosok Szindikátusának és egymással a legnagyobb harmóniában dolgoznak. Kartell ugyan nincs közöttük, egymással szemben semmiféle szankciót nem alkalmaznak, ha netalán a barátságos együttműködést valami momentum zavarná, de nincs is szükségük kartellre, mert

a szindikátus kebelén belül a legnagyobb egyetértés uralkodik

Mindegyik gyárnak megvan a maga vevőköre, amelyet sem a gyárak, sem a vevők nem akarnak megbontani.

Most aztán egy negyedik szikvizgyár van alakulóban. Ezt a gyárat Vajda Sándor, a nagyváradí Pallas kávéház volt bérelője létesíti, aki Goldfeder József, Meer Bélával és Boros

Jenóvel egyetemben erős tőkével rendelkezik. Modern higiénikus szódavizes üvegeket rendelt és nagyban készülődik a szikvizgyár fellendítésére.

A szikvizgyárosok szindikátusával teljesen összhangban működik a szénsavgyárosok egyesülete is, minek következtében a szénsavgyárosoknak szintén megvan a vevőkörük a szikvizgyárosok között olyképpen, hogy

az Erdélyben levő négy szénsavgyáros csak a megállapított körben levő szikvizgyárakat látja el szénsavval.

Az új szikvizgyárat ez a megállapodás kissé nehéz kezdet elé állítja, mert mindaddig, amíg nem tagja a szikvizgyárosok szindikátusának

a nagyváradí szénsavgyár nem szolgálhatja ki, más városbeli meg szintén nem.

Ezért aztán az új szikvizgyár úgy segít magán, hogy egyelőre külföldről hozat szénsavat, később pedig szénsavgyárat is létesítenek Nagyváradon.

E célból részvénytársaságot alakítottak, amelybe külföldi érdekeltséget is bevontak, amely érdekeltség majd a szükséges gépi berendezést fogja szállítani. A tárgyalások már olyan előrehaladott stádiumban vannak, hogy a szénsavgyár részére már meg is vásárolták egy üzemen kívül levő gyár helyiségeit, ahol pár hónapon belül megindíthatják a második nagyváradí szénsavgyárat.

Március elsejéig meghosszabbították a kereskedelmi adóregiszterek felülbélyegzési hatéridejét

A pénzügyminisztérium az ország összes pénzügyigazgatóinak körrendeletet küldött szét, amelyben elrendeli, hogy a kereskedelmi regiszterek bélyegilletményeinek differenciáit március elsejéig kell lefizetni. A regiszterek minden lapjának bélyegilletékét 4 lejre kell felemelni.

Comercianții din Oradea-Mare cer guvernului să stabilească de urgență cursul de aur al leului

Dela redacția noastră din Oradea.

În cercurile comerciale din Oradea-Mare, s'a pornit o importantă acțiune în legătură cu stabilirea cursului de aur al leului.

Guvernul, după cum se știe, stabilise cursul de aur al leului la 40. Acest curs însă a fost prea exagerat și astfel a stârnit numeroase proteste. La aceste proteste însă s'a răspuns, că cursul se va schimba după stabilizare.

Cum însă nu s'a făcut nimic în chestia aceasta nici până acuma, comercianții din Timișoara au pornit acțiune pentru a urgita schimbarea promisă, ca să nu aibă atât de multe daune. Astfel au redactat un memoriu către guvern, cerând și spriginul Camerei de Industrie și Comerț din Oradea-Mare, pentru stabilirea cursului de aur al leului.

A Bánáti Bankegyesület Rt. affiliálni akarja a Vingai Takarékpénztárt

A Vingai Első Takarékpénztár Rt. néhány nappal ezelőtt beszüntette fizetéseit. Az intézetnél a Temesvári Első Takarékpénztár 4 millió lejjel van érdekelve; de ezt az összeget többszörös garanciák fedezik. A könyvek revíziója során megállapították, hogy a Vingai Első Takarékpénztár nemcsak másfélmillió alaptőkéjét és tartalék-alapjait veszítette el, hanem a betétek egy részét is. A paszszivák, bár a végleges összeget még nem lehet tudni, több millióra rugnak.

Az összes károkat az igazgatóság tagjai ki fogják fizetni. Értesülésünk szerint Weissenburger Ferdinand, a Bánáti Bankegyesület Rt. vezérigazgatója tárgyalásokat folytat a Vingai Első Takarékpénztár affilálásáról.

Cassa Autonomă a Monopolurilor Regatului României

Obligațiuni externe aur 7% amortisabile și garantate de Stat a împrumutului de Stabilizare și de Desvoltare din 1929.

Garantate necondiționale prin andosarea de către Regatul României. Tranză română: Dolari 2.000.000.

Totalul capitalului împrumutului din 1929 va fi de 101 milioane dolari, sau echivalentul lui aproximativ în alte monede. Din această sumă Swedish Match Company a convenit să cumpere 30 milioane dolari la paritate. S'au încheiat aranjamente pentru plasarea restului precum urmează: 2.000.000 Livre sterline în Anglia, prin Hambros Bank, Lazarad Brothers & Co. Limited și Higginson & Co.; Frs. 561.638.000 în Franța prin Banque de Paris et des Pays-Bas și un grup de bănci; Dolari: 1.000.000 în Austria prin Niederösterreichische Escompte Gesellschaft; Dolari: 3.000.000 în Belgia la Banque de Paris et des Pays-Bas Banque de Bruxelles, Société Générale de Belgique, Banque Belge pour l'Etranger și Banque Centrale Anversoise, Dolari 1.000.000 în Cehoslovacia prin Zivnostenska Banea; Dolari 5.000.000 în Germania prin Direktion der Disconto-Gesellschaft, Deutsche Bank, Berliner Handelsgesellschaft, S. Bleichröder, Commertz- und Privat-Bank A. G., Darmstädter- und Nationalbank K. a. A., I. Dreyfus & Co., Simon Hirschland, A. Levy, Norddeutsche Bank in Hamburg, Sal Oppenheimer Jr. & Co., Reichs-Kredit-Gesellschaft A. G., A. Schaaffhausen'scher Bankverein A. G., M. M. Warburg & Co.; Dolari 3.000.000 în Olanda, prin Mendelssohn & Co., Amsterdam, Nederlandsche Handel Matschappij, Banque de Paris et des Pays-Bas și Pierson & Co.; Dolari 8.000.000 în Italia prin Banca Commerciale Italiana; Dolari 2.000.000 în România prin BANCA DE CREDIT ROMÂN, BANCA MARMOROSCH BLANK & CO., BANCA ROMÂNEASCĂ și BANCA CHRISOVELONI; Dolari 4.000.000 în Elveția prin Crédit Suisse și asociați și Dolari 12.000.000 în Statele Unite ale Americii prin Blair & Co. Inc. Chase Securities Corporation, Dillon Read & Co. din care 2.000.000 au fost reținuți pentru a fi vândute în Suedia de către Skandinaviska Kreditaetiebolaget.

Data împrumutului: 1 Februarie 1929
Scadența finală: 1 Februarie 1959

Amortizarea și dobânda semestrială la 1 Februarie și 1 August, plătită în New-York City la principalele birouri ale Bancherilor însărcinați cu serviciul împrumutului, în moneda aur a Statelor Unite de greutatea și titlul etalonului actual, fără nici o scădere pentru vreun impozit sau taxă, prezente sau viitoare, puse în Regatul României; de asemenea plătită la alegerea purtătorului în livre sterline, în franci francezi, în shilingi austriaci, belgas belgieni, în coroane cehoslovace, în reichsmărci germane, în florini olandezi, în lire italiene, în lei românești, în coroane suedeze sau în franci elvețieni, la cursul schimbului pe piețele specificate în obligațiuni.

Rambursarea în total sau în parte la alegerea Cassei Autonome (în afară de fondul de amortizare) la 100 și cu dobânda scursă, după o notificare publicată cu 30 zile înainte de 1 Februarie 1937 și la orice altă scadență a cuponului.

Fond de amortizare cumulativ — plătit semestrial, începând dela 1 August 1929, amortizarea făcându-se prin trageri la sorti la paritate și cu o notificare de 30 de zile înainte — calculată spre a fi suficient ca întreaga emisiune să fie retrasă din circulația la scadență.

Următoarele informații cu privire la această emisiune au fost extrase de Dl. Mihai Popovici, Ministru de Finanțe al Regatului României și de D. Gusti, Președintele Cassei Autonome a Monopolurilor Regatului României din scrisorile lor date din 9 Februarie 1929.

CASSA AUTONOMA: Regatul României, în virtutea legii din 7 Februarie, a creat Cassa Autonomă în scopul de a-i acorda ca o concesie irevocabilă, până ce toate obligațiunile acestei emisiuni vor fi retrase, toate monopolurile exercitate actualmente de către Regat, inclusiv tutunul, sarea și chibriturile. Regatul a transferat, în mod irevocabil, la Cassa Autonomă, pentru durata concesiunii și liberă de orice sarcini sau ipoteci, toate bunurile deținute în legătură cu diferitele monopoluri. Produsul net al acestui împrumut va fi plătit Guvernului ca o parte din prețul de cumpărare al concesiunii.

Cassa autonomă a convenit cu Swedish Match Company, ca să exploateze monopolul chibriturilor pe o perioadă de 30 de ani dela 1 Iulie 1929, prin intermediul unei Societăți, ce va fi înființată de către Swedish Match Company și Guvernul român, pe baza unui contract prin care Swedish Match Company garantează Cassei Autonome o redevență anuală de minimum 3 milioane de dolari.

APECTAREA ÎMPRUMUTULUI: Guvernul român va întrebuința produsul împrumutului, pentru a executa un plan de stabilizare a monedei și de dezvoltarea economică a țării. Produsul net va fi depus la Banca Națională a României de unde va fi retras în scopurile prevăzute în plan care cuprinde: a) Crearea de fonduri de rezervă pentru Tezaurul public și pentru căile ferate ale Statului și stingerea datoriei flotante; b) Întărirea, înzestrarea și asigurarea lichidității Băncii Naționale; c) Îmbunătățirea căilor ferate ale Statului, prin dublarea unor linii și construirea altor linii noi, etc., în conformitate cu programul întocmit în timpul din urmă de către Administrația căilor ferate de acord cu d. Gason Leverre, Comisar al căilor ferate ale Statului German în virtutea planului Dawes și d) diferite lucrări productive autorizate de Parlament.

Pentru executarea planului de stabilizare a monedei, Banca Națională a României va avea la dispoziția sa credite acordate de următoarele Bănci de Emisiune:

Austria Osterreichische Nationalbank	Ungaria Magyar Nemzeti Bank
Belgia Banque Nationale de Belgique	Italia Banca d'Italia
Cehoslovacia Narodni Banka Ceskoslovenska	Olanda Nederlandsche Bank
Finlanda Finlands Bank	Polonia Bank Polski
Franța Banque de France	Suedia Sveriges Riksbank
Germania Deutsche Reichsbank	Elveția Banque Nationale Suisse
Marea Britanie Bank of England	Statele Unite Federal Reserve Banks

GARANȚII: Aceste obligațiuni vor constitui obligațiuni directe ale Cassei și vor fi garantate în mod necondiționat atât în ceea ce privește capitalul cât și dobânda și amortizarea, prin andosare, de către Regatul României. Ele vor fi garantate după opiniunea Consilierului juridic, printr-un privilegiu direct de primul rang asupra veniturilor brute ale monopolurilor, exceptând veniturile brute ale monopolului chibriturilor dela 1929 înainte și prin toate celelalte venituri ale Cassei, inclusiv redevențele provenind din convenția pentru exploatarea monopolului chibriturilor.

Nu se va emite nici o altă obligație având rang egal cu obligațiunile emisiunii de față în ce privește privilegiul de primul rang, dacă veniturile nete ale

monopolurilor în anul fiscal precedent nu vor fi fost cel puțin egale cu de două ori sarcinile anuale maxime pentru toate obligațiunile Cassei care beneficiază de acest privilegiu, în circulație, inclusiv noua emisiune.

Cassa convine ca să plătească în fiecare lună într-un cont special la Banca Națională 2/3 din veniturile brute ale monopolurilor exploatare de Cassa și să verse în afară de aceasta în același cont special redevențele menționate mai sus (plătibile trimestrial) în fiecare lună până la completarea sumelor necesare pentru dobânda și fondul de amortizare pe acea lună.

VENITURI: Veniturile brute și nete, după ce s'au dedus cheltuielile de exploatare ale monopolurilor cedate Cassei ținând seama de redevența minimală prevăzută în contractul pentru exploatarea monopolului chibriturilor, convertite după media schimbului pentru anii respectivi se prezintă astfel:

Anul	Venituri brute	Venituri nete
1924	Dol. 19.210.000	Dol. 12.300.000
1925	" 24.304.000	" 16.826.000
1926	" 28.949.000	" 20.791.600
1927	" 39.222.900	" 25.391.500

Pentru anul 1927, veniturile brute au fost egale cu aproximativ de 5½ ori maximum dobânzi anuale pentru aceste obligațiuni și peste 4¼ ori maximum dobânzi anuale și amortizării.

Pentru același an, veniturile nete, după ce s'au scăzut toate cheltuielile, au fost egale cu aproximativ de 3½ ori sarcinile dobânzii și peste 3 ori sarcinile fondului de amortizare.

Veniturile brute și nete pentru 1928, pe aceeași bază sunt evaluate la 44.203.000 dolari și respectiv 27.827.000 dolari, adică sensibil superioare veniturilor corespunzătoare în ceilalți 4 ani.

PLAN DE STABILIZARE: Planul de stabilizare a fost preparat de către Guvernul român în asociație cu Bancherii și experții internaționali și cooperarea Băncii Naționale a României. În planul care a fost aprobat prin lege se prevăd printre altele următoarele:

A) Valoarea în aur a leului a fost stabilizată la o sumă corespunzătoare cu 167.18 lei dolarul, apr. echivalent cu cursul schimbului, care s'a menținut fără schimbări esențiale dela mijlocul anului 1927;

B) Banca Națională va continua să aibă dreptul exclusiv de a emite bilete și statutele ei, așa cum au fost modificate pentru a se conforma programului de stabilizare; cer ca ea să-și păstreze o rezervă în aur sau devize aur de minimum 35% din toate angajamentele ei exigibile la vedere, cel puțin 25% din aceste angajamente vor fi acoperite cu aur. Toate devizele realizate prin prezentul împrumut vor fi puse la dispoziția Băncii.

C) Echilibrul bugetului va fi menținut strict și cheltuielile autorizate pentru toate serviciile Statului vor fi limitate în fiecare lună potrivit unui buget lunar stabilit de Ministerul de finanțe.

D) Pe o perioadă de 3 ani un Consilier tehnic străin numit de Banca Națională cu aprobarea Ministrului de Finanțe va sfătui Direcția Băncii în executarea acestui plan. D. Charles Rist, membru al comitetului de transferte prevăzută de planul Dawes a acceptat invitația Băncii Naționale a României.

DATE FINANCIARE: Datoria publică totală a Regatului României la 31 Decembrie 1928 n'a depășit echivalentul de 739.000.000 dolari sau aproximativ 42 dolari de locuitor, inclusiv emisiunea împrumutului de Stabilizare și de dezvoltare, și ținând seama de aplicarea planului de stabilizare și de diferitele aranjamente cu privire la împrumuturile dinainte de război și alte anuități de datorii scoțite în valoarea actuală cu 5 la sută.

Veniturile Statului pentru anii 1924—1927 inclusiv au întrecut în fiecare an cheltuielile. S'au luat măsuri în planul de stabilizare pentru acoperirea deficitului din bugetul anului 1928 care a fost datorit recoltei proaste și încasărilor reduse din taxele de export asupra cerealelor și taxele asupra alcoolului.

Guvernul a luat măsuri să asigure echilibrul bugetului pe 1929, măbind impozitele.

Toate conversiunile, din lei în dolari afară de cele indicate altfel, sunt făcute aproximativ la cursul de stabilizare, iar conversiunile altor monede în dolari sunt făcute pe cursul curent al schimbului.

CONDIȚIUNILE DE EMISIUNE. — CURSUL: DOLARI 88 plus dobânda cuvenită dela 1 Februarie, punctul de plecare al serviciului împrumutului, până în Ziua subscrierii. — RENTABILITATE MIJLOCIE 8,25%.

Împrumutul se emite în titluri la purtător de o valoare nominală de 1000, 500 și 100 dolari.

Obligațiunile 7% aur sunt negociabile: în Țară imediat, în Străinătate după șase luni dela data emisiunii pentru jumătate din titlurile subscribe și după un an pentru rest. Cassa Autonomă a Monopolurilor Statului va cere înscrierea acestor obligațiuni la Bursa din New-York, după 6 luni dela data emisiunii pentru jumătate din titlurile subscribe și după un an pentru rest.

Banca L. Berkowitz	Banca Fortuna
Banca Chrissoveloni	Banca Generală a Țării Românești
Banca Comercială Română	Banca de Ind. și Comerț din București
Banca Comercială Italiană și Română	Banca Jean Juster
Banca J. Cornea	Banca Marmorosch, Blank & Co.
Banca de Credit Român	Banca Moldova
Banca de Devize și Lombard	Banca Românească
Banca G. M. Eftimiu & Co.	Bank of Roumania
Banca Elvețiană de Depoz. din România	Banca Urbană
Banca M. Finkels	

Banca de Est, Cernăuți. — Banca Basarabiei, Chișineu. — Banca Ardeleană și Casa de Economie, Cluj. — Banca Comerțului, Craiova. — Banca Frații Așer Eschenasy, Craiova. — Banca Iașilor, Iași. — Banca Creditului Bănățean, Lugoj. Banca și Cassa de Economie Fuzionată, Oradea. — Banca Populară, Pitești. — Banca Centrală din Ploești, Ploești. — „Albina” Institut de credit și economii, Sibiu. — Banca Comercială și Agricolă, Timișoara. — Banca de Scont S. p. A., Timișoara. — „Timișiana” Bancă de Credit și Economii, Timișoara. — Banca Timișoarei și Societate Comercială pe acțiuni, Timișoara. — Banca Centrală Ungară de Credit, (Brașov, Oradea Mare, Timișoara).

NOTA. — Întreruperea comunicațiilor ce s'a produs în ultimele zile întărind unele răspunsuri lista de mai sus va putea fi completată ulterior.

A legjobb cipőkrém

a
GLADYS

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„CARMEN”

**FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA**

Ajânja noi luxus, trotteur és gyermekeipő gyártmányait

Adresa telegrafică „**CARMENSHOE**”

**Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.**

Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugăriteilor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mü-
szerek: **Hartmann & Braun.**
Szénkefék: **Sächsische Dina-
mobürstenfabrik. Motorok!**
Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: **RELAIS.** - Sürgőnycim: **RELAIS**

**Industria Textilă
Arădană Soc. A.**

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

**Aradi Textilgyár
Részvénytársaság**

Ardealul Economic

Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20-

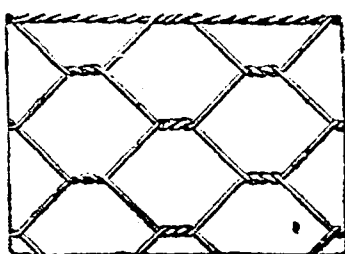
Szöveg között cm²-

ként — — Lei 15-

Többi hirdetési ol-

dalon — — Lei 10-

Egy garmond sor Lei 80-

Többszöröcsavart (hatsarkos)
horganyozott sodronykerítés-
fonatok, mindenféle sodrony-
szövetek, horganyozott tús-
készuval, vas- és rézbutorok,
sodronyágybetétek a legelő-
nyösebb árakban beszerez-
hetők:

Pásztori & Heftmann

Braşov,

sodronyáru, vas- és rézbutor-
gyárában.

Gyár: Hátulsó-uca 66. Tele-

fon: 481. Mintaraktár: Kórház-
uca 32. Telefon: 428.

Citiți

„Lemnul”

**Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.**

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: **Bés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — :::**

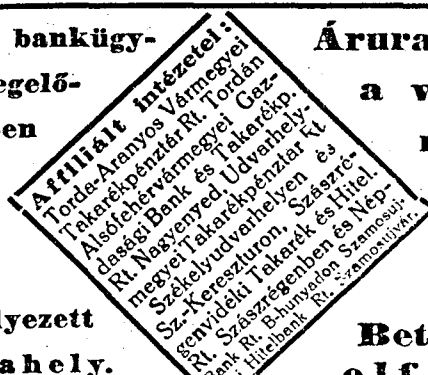
Saját tőkéi 85 millió lej

Minden banküg-
yletet legelő-
nyösebben
végez.

**Áruraktárai
a vasut
mellett**

Engedélyezett
devizahely.

**Betéteket
elfogad**

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat. —: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. ::: Telefon: 4-44.

Director și răspunzător: } **TRAIAN CHIRILĂ**
Igazgató és felelős szerk.: }

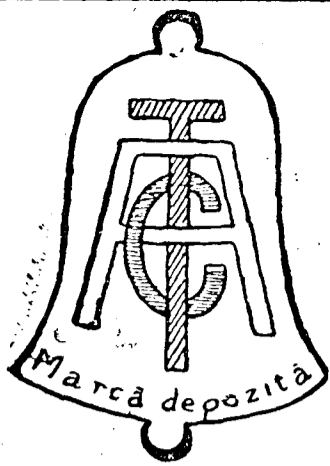
Abonamente — Előfizetési árak:

Jará pe un an . . . }
Belföldön egész évre }
Pentru particulari, comercianți și industriași 1200 lei
Pentru bănci și instituțiuni financiare . . . . . 2000 lei
Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1200 lei
Bankoknak és pénztintézeteknek . . . . . 2000 lei
Pentru străinătate } 1500 lei.
Külföldre . . . . . }

Jumătate an }
Félévre . . . . . }

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm² . . . . . } 20 lei
Cimlapon l. oldalon cm²-ként . . . . . }
In text . . . . . } 15 lei
Szövegoldalon . . . . . }
Un sir garmond . . . . . } 80 lei
Egy garmond sor . . . . . }

Cu această marcă este prevăzută
fiecare obiect de argint și lux la
bricat în fabrică

„TACĂMUL” din
CLUJ.

Finetă de 800!

Paștile se pot procura în prăvăliile de
oțeluri mai bune. Numai pentru revanzatori.
„Tacămul” fabrică de argintărie. Cluj,
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Keleti Újság-ot

CASA NOSĂTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAL

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmáva

Budapesten

a legkellémesebb otthont nyújtja a legelőnyösebb feltételek mellett a keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kötő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.
Telefon: 440, 347.

Sârmă lamina ă, fier de beton, cue de tot felul, sârmă arsă, sârmă arămită, sârmă ghimpată, sârmă de oțel, incuietoare de saci, arcuri de mobile, agrașe, sârmă zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tuskeshuzal, acélhuzal, vashuzal, rezetzelt, vashuzal horganyzott, szög minden méretben, zsákkötöző drótok, irodakapcsok, butorrugó, vashuzal, fényes, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglüht blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht, Möbelfedern, Werdernadeln, Sackverschlüsse.

Banka „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale
CLUJ—KOLOZSVAR.

Alapított: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Agenciature—Fiókiintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Ditrău—Ditró, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csikszereada, Sănmartin-Ciuc—Csikszentmárton, Târgul-Secuș—Kézdivásárhely, Turda—Torda, Uioara—Marosújvár. **Expozituri—Kirendeltségek:** Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița—România—Maroshévíz.

Elfogad: BETÉTEKET.

Leszámítol: VÁLTÓKA!

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bármely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképviselőtél bírja a „Gazdák” Általános Biztosító Részvénytársaságnak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej—Dés, Jibou—Zsibó, Beclean—Bethlen

Saját tőkési 36 millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben véggez. — Engedélyezett devizahely. — Átutalás a bel- és külföld bármely piacára.